

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Veřejně-politická debata o jaderné energetice v České
republice**

Lucie Spěváčková

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Diplomová práce

Veřejně-politická debata o jaderné energetice v České republice

Lucie Spěváčková

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Petr Jurek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2024

Lucie Spěváčková

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu práce PhDr. Mgr. Petru Jurkovi Ph.D., za jeho odborné vedení, cenné rady a věcné připomínky při psaní této diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat rodině, nejbližším přátelům a pracovnímu kolektivu za neustálou podporu a trpělivost během zpracování této práce i mého celkového studia.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	4
2.1	VEŘEJNĚ-POLITICKÁ DEBATA.....	4
2.2	VEŘEJNĚ-POLITICKÁ ARÉNA.....	5
2.3	VEŘEJNĚ-POLITICKÝ AKTÉR	6
2.4	STÁTNÍ AKTÉŘI.....	7
2.5	SOCIÁLNÍ AKTÉŘI	9
2.6	ZÁJMOVÉ SKUPINY	12
3	ANALÝZA SOUČASNÉ PODOBY VEŘEJNÉ POLITIKY V OBLASTI JADERNÉ ENERGETIKY	16
3.1	PRÁVNÍ RÁMEC A STRATEGICKÉ DOKUMENTY	16
3.2	NÁSTROJE K PLNĚNÍ CÍLŮ STÁTNÍ ENERGETICKÉ KONCEPCE	21
3.3	DOSTAVBA JADERNÝCH ELEKTRÁREN TEMELÍN A DUKOVANY.....	22
4	ROZBOR VEŘEJNĚ-POLITICKÉ DEBATY O JADERNÉ ENERGETICE	24
4.1	ENERGETICKÁ BEZPEČNOST A BEZPEČNOST JADERNÉ ENERGIE.....	25
4.2	PODÍL JADERNÉ ENERGIE V ENERGETICKÉM MIXU	31
4.3	ÚLOŽIŠTĚ RADIOAKTIVNÍHO ODPADU A VYHOŘELÉHO JADERNÉHO PALIVA A DOPAD NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	35
4.4	VÝSTAVBA NOVÝCH JADERNÝCH ZDROJŮ	40
5	ZÁVĚR.....	45
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	50
7	RESUMÉ.....	64

1 ÚVOD

Veřejně-politická debata o jaderné energetice se vede v České republice již mnoho let a je tak i v současnosti velmi diskutovaným tématem. Jaderná energetika tvoří značný podíl produkce energie pro Českou republiku. V posledních letech lze navíc zaznamenat nárůst významu této oblasti vzhledem k několika faktorům jako přijetí Zelené dohody pro Evropu v roce 2020, o dva roky později ruská agrese na Ukrajině od února 2022 trvající do dnes a (nejen) s tím související energetická krize a růst cen energií. Jaderná energie je viděna jako stabilní a ekonomicky výhodný zdroj energie. Již v dříve obsahovala Státní energetická koncepce požadavek zvýšení podílu jaderné energie v českém energetickém mixu, jenž by měl vést společně s obnovitelnými zdroji energie k levnějším cenám elektřiny. Hlavním faktorem, který zvyšuje zájem na tomto tématu je bezesporu bezpečnost. Vzhledem k vypjaté situaci na mezinárodní scéně došlo k proměně ve vnímání jaderné energetiky a rizik s ní spojené. Česká republika na tuto situaci zareagovala například tím, že zakázala participaci čínských a ruských firem na soutěži o výstavbu nových jaderných bloků.

Významnost tématu vystihuje také počet různorodých aktérů, kteří se v této oblasti angažují, ať už se jedná o veřejný sektor, soukromý sektor nebo občanskou společnost. Debata se orientuje především na bezpečnostní a ekonomické (ne)výhody, ale soustředí se také na dopady na životní prostředí. Jaderná energetika se tak stala společenským a politickým tématem, proto se chci na něj ve své závěrečné práci zaměřit blíže a objasnit stanovené otázky. Je zřejmé, že budoucí podoba veřejné politiky v této oblasti je z velké části formována tím, jak jadernou energetiku vnímá veřejnost.

Cílem této diplomové práce je provést rozbor veřejně-politické debaty o jaderné energetice v České republice a určit, jaká je její role v produkci energie státu. Ve své práci proto zmapuji debatu mezi zainteresovanými aktéry, která se vede ohledně jaderné energetiky v českém prostředí řadu let. V práci se zaměřím konkrétně na období od roku 2015, kdy v návaznosti na Aktualizovanou státní energetickou koncepci a Národní akční plán byla společností ČEZ, jedním z

nejvýznamnějších aktérů této debaty, založena dceřiná společnost Elektrárna Dukovany II a Elektrárna Temelín II za účelem výstavby nového jaderného zdroje, až do současnosti. Co se argumentace jednotlivých aktérů týče, zaměřím se především na poslední tři roky, tedy období 2020–2023, které bylo ovlivněno přijetím Zelené dohody pro Evropu, následně válkou na Ukrajině a rostoucími cenami energií. Aby došlo k naplnění stanového cíle je potřeba se zaměřit na otázku, jací jsou hlavní aktéři veřejně-politické debaty o jaderné energetice v České republice? Po vymezení relevantních aktérů identifikuji také veřejně-politické arény, ve kterých daní aktéři působí a zdali se tito aktéři řadí k podporovatelům jaderné energie, kteří ji vnímají jako spolehlivý a stabilní zdroj energie zajišťující energetickou bezpečnost státu nebo k jejím odpůrcům, jež se snaží poukázat na ekonomickou neefektivnost, nebezpečnost a rizika jaderné energetiky. K dosažení cíle je také důležité představit současnou podobu veřejné politiky v oblasti jaderné energetiky státu a její roli v produkci energie v České republice. Z tohoto důvodu se tedy pokusím oblast jaderné energetiky blíže představit a objasnit její roli.

Diplomová práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. V první kapitole práce definuji pojmy veřejně-politické debaty, veřejně-politických aktérů, kteří se jí účastní a veřejně-politických arén, ve kterých působí. Důležitou součástí této části práce bude vymezení konkrétních aktérů veřejně-politické debaty o jaderné energetice v České republice a arén, ve kterých působí. Výběr aktérů zakládám na jejich relevantnosti a míře zapojení se do debaty. Aby byla zachována různorodost debaty, vybírám si aktéry působící v různých arénách.

Následně ve druhé kapitole diplomové práce analyzuji současnou podobu veřejné politiky v oblasti jaderné energie v České republice a její roli v produkci energie státu. Zaměřím se na zmiňované období let 2015-2024. s důrazem na poslední čtyři roky. V této části rovněž představím nástroje, které slouží k naplnění Státní energetické koncepce, jednoho z nejdůležitějších dokumentů upravující energetickou politiku. Věnovat se budu také jaderným elektrárnám Temelín a Dukovany.

Nakonec se v poslední kapitole pokusím interpretovat získaná data z předchozích částí práce a zaměřím se na rozbor argumentů vybraných aktérů týkající oblasti jaderné energetiky v České republice. V mém zájmu budou argumenty, které aktéři používají ve veřejných debatách, médiích, oficiálních prohlášeních, tiskových zprávách a jiných souvisejících veřejně-politických dokumentech. Pokusím se přiblížit, jaký je jejich zájem a zdali je lze zařadit mezi podporovatele či odpůrce jaderné energetiky. Pokud to bude možné, z dostupných zdrojů objasním, jak a kým je jejich argumentace ovlivňována.

V závěru práce zrekapituluji stanovené otázky. Objasním, kdo jsou nejvýznamnější aktéři v této debatě a vyzdvihnu jejich ústřední argumenty, kterými se do ní zapojují. Zdůrazním také důležité milníky, které debatu ovlivnily a jakým směrem ji posunuly. Nakonec sumarizuji současnou podobu veřejné politiky v oblasti jaderné energetiky v České republice a jaká je role debaty v produkci energie.

K dokončení diplomové práce využiji jako zdroj informací především veřejně-politické dokumenty, tiskové zprávy, odborné studie, prohlášení zainteresovaných aktérů a případně odborné studie. Přínosným zdrojem pro tuto závěrečnou práci jsou veřejnoprávní i soukromá média a také debaty a semináře konané v Parlamentu České republiky.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V této úvodní kapitole je potřeba definovat pojmy veřejně-politické debaty, veřejně-politické arény a veřejně-politických aktérů, s kterými budu pracovat v této závěrečné práci. Různí autoři totiž nahlíží na tyto termíny různými pohledy. Pro jasnější pochopení předávaných informací a zamezení případným nejasnostem tedy představím různá pojetí a vymezím ta, která poslouží k náplni mé diplomové práce. Dále v této kapitole již vymezím relevantní veřejně-politické arény, ve kterých budou aktéři interagovat. Následujícím krokem je identifikace veřejně-politických aktérů, s kterými budu kooperovat. Jednotlivé aktéry blíže popíšu a představím jejich postoj k jaderné energetice.

2.1 Veřejně-politická debata

Veřejně-politická debata je důležitým nástrojem v procesu tvorby veřejných politik. Jedná se o způsob, skrze který mohou být reflektovány postoje, zájmy a očekávání k určité problematice veřejně-politických aktérů před veřejností, politickými představiteli, médií a dalšími zainteresovanými stranami. Existence těchto debat přispívá k vytvoření silné základny sloužící k pochopení a podpoře efektivního občanství a fungující demokracie (Sunsay 2012: 34).

Dle Badouard a kol. (2016: 1) můžeme veřejně-politickou debatu vnímat jako určité společenské aktivity odehrávající se v hmotných prostorech. S termínem politické debaty kooperoval již ve svém díle Jürgen Habermas, ve kterém osvětlil přerod literárních diskuzí v politické debaty během 17. století v Evropě. Veřejná sféra byla chápána jako prostor zredukovaný na měšťanské salony, kde se diskuze týkající literatury postupně přeměnily na debaty, ve kterých byli kritizováni držitelé moci (Badouard a kol. 2016: 1). V dnešní době se prostor, ve kterém probíhají politické debaty značně rozšířil. Mimo fyzické prostory se debaty odehrávají také prostřednictvím médií jako jsou tištěné a elektronické noviny a televizní a rozhlasová vysílání. Později se přidaly také nová média, tedy především sociální sítě, internetové diskuze a fóra.

Veřejně-politické debaty mají několik charakteristik. Tou hlavní je, že debata probíhá vždy před publikem. Publikum tvoří jak diváci, tak rozhodčí. Obě skupiny

mají za úkol posoudit relevanci a autoritu vyřčených argumentů (Badouard a kol. 2016: 2). Další charakteristikou je, že debatu mohou iniciovat různí aktéři jako vládní instituce, politické strany, veřejnost, neziskové organizace a jiné zájmové skupiny. Veřejně-politické debaty také slouží, vedle možnosti interpretovat své postoje, k pochopení politických rozhodnutí veřejností. Kromě toho tak zajišťuje transparentnost politického procesu a politickým reprezentantům dává možnost prezentovat své postoje voličům. Dalo by se tedy říci, že veřejně-politickou debatu můžeme zjednodušeně vnímat jako debatu o politických tématech, otázkách a problémech, jež se odehrává ve veřejném prostoru za přítomnosti publika, které nemusí být přítomno fyzicky.

2.2 Veřejně-politická aréna

Veřejně-politická aréna je prostor, ve kterém interagují veřejně-političtí aktéři. Pomocí arén jsme schopni lépe pochopit proces tvorby politiky. V rámci arén navazují aktéři vztahy, které mohou mít povahu konfliktní či konkurenční nebo naopak kooperační. Tradičně se uvádějí tři politické arény – aréna politických stran, legislativní aréna a exekutivní aréna. Tzv. model AAA veřejné politiky, který se snaží zachytit komplikovanost a proměnlivost politických procesů, rozlišuje navíc další tři arény, a to arénu byrokratickou, arénu zájmových skupin a arénu veřejnosti. Pozdější výzkumy přidaly také arénu médií.

Theodore Löwi vnímal politickou arénu jako prostor, v němž se objevují problémy a požadavky k jeho řešení. Definičními kritérii pro vymezení arény je dle Löwiho míra nákladů a užitku. Podoba takové arény ovlivňuje konečnou podobu policy. K pochopení jeho přístupu je potřeba poznamenat, že se jedná o pojetí, které bylo do té doby opakem toho, co politické vědy znaly, jelikož podle Löwiho (1972: 299) politiky ve smyslu policy určují politiku ve smyslu politics. Kontext, v němž se odehrává politics je definován způsobem nátlaku, který je využíván k vládnutí. Nátlak může být dle Löwiho bezprostřední či vzdálený, kdy jsou sankce nepřímé nebo chybějí úplně (Löwi 1972: 299). Löwi rozlišuje několik typů politiky ve smyslu policy, a to distributivní, redistributivní, konstitutivní a regulativní. S tímto rozdělením dále ve své práci pracovat nebudu, proto ho již blíže nerozvádím.

Druhým přístupem je pohled, který vychází z chování jednotlivců a skupin. Představiteli toho přístupu jsou Grant Jordan a Jeremy John Richardson, kteří vymezili arény tvorby politiky na parlamentní arénu, stranickou arénu, exekutivní arénu, byrokratickou arénu, arénu zájmových (nátlakových) skupin a arénu veřejnosti. Nicolas Dodier definoval arénu jako „aparát zaměřený na sblížení řečníků a jejich publika“ (cit. dle Badouard a kol. 2016: 3). Pro svou diplomovou práci budu využívat pojmy představené Jordanem a Richardsonem. Konkrétně použiji pojmy k označení několika arén, ve kterých se budou pohybovat vybraní aktéři. Těmito arénami jsou arény parlamentní, exekutivní, zájmových (nátlakových) skupin a veřejnosti. Další arénou, ve které se bude pohybovat kontext práce, je aréna médií, kterou Jordan a Richardson nerozlišovali.

2.3 Veřejně-politický aktér

Na veřejnou politiku můžeme nahlížet jako na interakci různých aktérů vytvářejících veřejně-politickou agendu v rámci veřejně-politických arén. Za aktéry můžeme označit jednotlivce anebo formální či neformální skupinu, která se snaží určitým způsobem ovlivnit proces tvorby veřejných politik. Chování a zájem aktérů ve veřejné politice tak ovlivňuje její výslednou podobu. Aktéři mají různé zájmy a role. Působit na proces mohou několika způsoby, především spoluúčastí na formování politické agendy typicky skrze definování problému. Druhý způsob zapojení se týká ovlivnění zvolených nástrojů k řešení problému. Výslednou podobu veřejné politiky v určité oblasti mohou aktéři ovlivnit také lobbingem, politickými kampaněmi, veřejnými diskuzemi nebo třeba uspořádáním veřejného protestu.

Howlett a Ramesh (2003) rozlišují tři typy politických aktérů. Prvním typem jsou státní aktéři, kam spadají volení zástupci a jmenovaní úředníci. Druhou skupinu tvoří sociální aktéři, kam autoři řadí politicko-ekonomické struktury, firmy a zaměstnance. Třetím typem politických aktérů jsou veřejnost, výzkumné organizace, politické strany, masmédiá a zájmová sdružení. Jiné dělení nabízí Cahn (2012) rozlišení na institucionalizované a neinstitucionalizované aktéry na základě toho, zda jsou institucionální součástí státu. Takovými aktéry jsou

parlament, vláda a soudy. Zájmové skupiny, veřejnost, politické strany a média řadí k neinstitucionalizovaným aktérům.

Ve své práci rozdělím aktéry dle dělení představeného Howlitem a Rameshem. Do první skupiny státních aktérů, jejichž argumenty budu analyzovat řadím Vládu ČR a Parlament ČR. Za sociální aktéry označuji Skupinu ČEZ, Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. Třetím typem aktérů, kterými se budu zabývat jsou zájmové skupiny – konkrétně Hnutí Duha, Greenpeace a Calla, jejichž argumentace je velmi podobná, proto s nimi v práci budu pracovat jako s celkem. Média v této práci nepovažuji za samostatného aktéra, ale nahlížím na ně jako na prostředek skrze, který je vedena debata mezi zmiňovanými aktéry.

2.4 Státní aktéři

Z této kategorie aktérů budu vyhledávat argumenty a stanoviska vlády České republiky potažmo argumenty, které zaznějí v Parlamentu České republiky. Jejich příspěvek do veřejně-politické debaty o jaderné energetice a jejím budoucím směřování prozkoumám skrze schválené strategické dokumenty, zákony, vyhlášky a nařízení. Důležitou součástí jejich argumentace tvoří tiskové zprávy a veřejná prohlášení. V mém zájmu budou vlády z let 2015-2024 s důrazem na poslední vládní období, které promítnu do druhé kapitoly první části práce.

V roce 2015, kdy byly aktualizovány některé klíčové dokumenty jako Státní energetická koncepce (dále SEK) a Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky (NAP JE) v České republice byl předsedou vlády Bohuslav Sobotka z ČSSD (nyní Sociální demokracie). Tato vláda se skládala celkem z osmi ministrů za ČSSD, šest za hnutí ANO a tři ministři byli ze strany KDU-ČSL (Vláda ČR 2017). Na postu ministra průmyslu a obchodu se vystřídal Jan Mládek a Jiří Havlíček oba za ČSSD. V oblasti energetiky provedla tato vláda novelu energetického zákona, která měla vést k vyšší transparentnosti a stabilitě. Dále byl v roce 2016 schválen atomový zákon (tamtéž). Bývalý premiér Bohuslav Sobotka se zúčastnil za Českou republiku Evropského jaderného fóra v Bratislavě v roce 2014. Ve svém projevu vyzdvihl potřebu rozvoje jaderné energetiky jako primárního nástroje k naplnění jednoho z klimaticko-energetických cílů EU – snižování emisí CO₂, a zdůraznil

důležitost jaderné energetiky pro zajištění plynulých a bezpečných dodávek energie (Vláda ČR 2014b).

V roce 2017 se po Bohuslavu Sobotkovi stal předsedou vlády Andrej Babiš za hnutí ANO, který byl jmenován znovu v roce 2018. Jeho první jednobarevná vláda nezískala po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017 důvěru a vládla tak v demisi do června roku 2018. Druhé vládě Andreje Babiše, kterou utvořil společně s ČSSD, důvěra vyslovena byla, a tak koalice vládla do listopadu roku 2021. V jeho první vládě byl ministrem průmyslu a obchodu Tomáš Hüner (nestraník). V druhé vládě se o post ministra dělili dva lidé. Nejprve tuto funkci zastávala Marta Nováková (nestraník) a poté Karel Havlíček (ANO). Obě tyto vlády mají téměř totožné programové prohlášení, ve kterém zastávají podporu rozvoje jaderné energetiky a vyzdvihují důležitost energetické bezpečnosti. Prioritou je také dosažení soběstačnosti ve výrobě elektrické energie, která by byla založena na energetickém mixu tvořeném z větší části jadernou energií (Vláda ČR 2018b). Z tohoto důvodu budu v této práci s oběma vládami Andreje Babiše pracovat jako s jedním aktérem.

Babiš prosazoval na poli Evropské unie jadernou energii za čistý a bezemisní zdroj, skrze který chce Česká republika dosáhnout neutrality. V roce 2020 nebylo jádro v Evropské unii viděno jako čistý zdroj energie, proto ministr Havlíček zdůraznil, že bude vyvíjen tlak na Evropskou unii, aby zařadila jádro mezi zelené nebo bezemisní zdroje (Zachová 2020). V roce 2022 bylo jádro skutečně dočasně zařazeno společně s plynem mezi zelené zdroje, čímž vyšla vstříc nejen České republice, ale také Francii a Polsku (ČTK 2022a). Nakonec v roce 2024 označila Rada Evropské unie a Evropský parlament jadernou energii za strategickou technologii pro dekarbonizaci Evropské unie (Jurcová 2024). V červnu roku 2018 proběhlo veřejné projednání k výstavbě nového bloku v Dukovanech uspořádaného Ministerstvem životního prostředí (Skupina ČEZ 2024c). Během této vlády byl schválen zákon č. 382/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů. Splněno bylo také vytvoření věcného záměru nového energetického zákona s ohledem na implementaci nové evropské legislativy týkající se energetiky (MPO 2021).

Posledním vládním obdobím, kterým se budu zabývat je současná vláda Petra Fialy za ODS. Strana ODS vytvořila koalici SPOLU s TOP 09 a KDU-ČSL. V této sestavě vyhrála v roce 2021 volby do Poslanecké sněmovny a následně sestavila vládu společně s koalicí PirStan, tedy Pirátů a Starostů. Funkce ministra průmyslu a obchodu v této vládě náleží Jozefu Síkelovi, nestraníkovi za STAN (Vláda ČR 2024a). Tato vláda aktuálně čelí několika výzvám, které ovlivňují směřování nejen jaderné energetiky. Již od roku 2022 čelí energetické krizi způsobenou ruským útokem na Ukrajinu a ruskými snahami použít energii jako politickou zbraň. V reakci na tyto události došlo během roku 2022 Ministerstvem průmyslu a obchodu k přednesení čtyř novel energetického zákona. V listopadu stejného roku bylo vydáno Nařízení vlády o státní energetické koncepci a o územní energetické koncepci č. 349/2022 Sb., které upravuje obsah a způsob, jakým má být zpracována SEK (MPO 2023). Na konferenci Efektivní energetika v roce 2024 hovořil premiér Fiala o postupném snižování závislosti České republiky na dodávkách energií z Ruska. Podle Fialy by se Česká republika mohla stát do budoucna centrem nových jaderných technologií. Jaderná energetika tak bude hrát zásadní roli ve vývoji české energetiky. Česko disponuje nejen know-how a zkušenostmi v tomto odvětví, ale také se energie z jádra těší dle jeho slov podpoře odborníků i veřejnosti (ČT24 2024).

2.5 Sociální aktéři

Nejdůležitějším aktérem z této kategorie je bezesporu Skupina ČEZ (dále ČEZ), pod kterou spadá několik dceřiných společností v západní i střední Evropě. Ve své závěrečné práci se budu zabývat pouze českou „částí“ společnosti. ČEZ se věnuje výrobě, distribuci a obchodu s energiemi. Mimo to je její náplní podpora inovací a investic do clean-tech společností (Skupina ČEZ 2024e). Strategií ČEZ je tzv. Čistá energie zítřka, která cílí na dekarbonizaci a dosažení klimatické neutrality do roku 2040. Sází tak především na rozvoj jaderné energetiky a obnovitelných zdrojů energie. ČEZ je také provozovatelem obou jaderných elektráren na území České republiky. Spravuje také uhelné a jiné elektrárny, ale těmi se ve své práci blíže zabývat nebudu.

Nyní ČEZ zajišťuje dostavbu nového bloku v lokalitě jaderné elektrárny Dukovany (dále JE Dukovany). Na konci roku 2023 jim byly dodány nabídky od tří zájemců o výstavbu – americké firmy Westinghouse, francouzské společnosti Électricité de France (EDF) a společnosti Hydro & Nuclear Power (KHNP) z Jižní Koreji (Krýžová 2023). Využívání jaderných elektráren propaguje ČEZ jako způsob výroby energie, který je šetrný k životnímu prostředí a zároveň zajišťuje energetickou bezpečnost. Kladně také posuzuje ČEZ přínos lokalitám v okolí stávajících elektráren, především v podobě zvyšující se zaměstnanosti a rozvoji aktivit lokálních společností. Mimo to sem patří také sponzorské a dárcovské akce, které pořádá ČEZ v regionu při přípravách a výstavbě projektů a během jejich samotného provozu (Skupina ČEZ 2024e). Největším akcionářem ČEZu je Česká republika s 69,78 %, ostatní právnické osoby mají podíl 16,94 %, fyzické osoby 13,06 % a mateřská společnost ČEZ a.s. zbylých 0,22 % (Skupina ČEZ 2024f).

Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina jsou také významnými aktéry této debaty, jelikož se na jejich území nachází jaderné elektrárny Temelín a Dukovany. Kraje mají ze zákona povinnost vydávat územní energetickou koncepci (ÚEK) v souladu se SEK. Tyto koncepce krajů nadále slouží jako podklady k aktualizaci SEK (MPO 2020: 18). Kraj Vysočina, jehož hejtmanem je Vítězslav Schrek za ODS, aktualizoval svou dále ÚEK v roce 2017 v důsledku provedených legislativních změn. Těmito změnami je myšlena aktualizace SEK v roce 2015, novela zákona o hospodaření energií jako zákon č. 103/2015 Sb. a nařízení Vlády ČR č. 232/2015 Sb. (Kraj Vysočina 2017: 8). Mezi cíle ÚEK Vysočiny patří zajištění bezpečnosti, zlepšení hospodárnosti a podpora udržitelnosti (Kraj Vysočina 2017: 14). Dokument rozvádí dva možné scénáře budoucího vývoje, přičemž oba počítají s rozšířením JE Dukovany. o 5. blok. Elektrárna se nachází na pomezí kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. V souvislosti s elektrárnou jsou v lokalitě také dva sklady vyhořelého jaderného paliva a úložiště radioaktivních odpadů (Kraj Vysočina 2017: 315). Toto úložiště je určeno pro nízko a středně radioaktivní odpad a slouží také k ukládání odpadu z jaderné elektrárny Temelín (dále JE Temelín). Za rok vyrobí JE Dukovany mnohem více elektřiny, než kraj potřebuje, a tak je i jejím vývozcem. Zároveň je ale dovozcem primárních zdrojů, především jaderného paliva (Kraj Vysočina 2017: 56). Pro Vysočinu zajišťuje JE

Dukovany velkou mírou soběstačnosti v rámci výroby a spotřeby elektrické energie. V období mezi léty 2003-2015 zajišťovala JE Dukovany více než 95 % výroby elektrické energie v kraji (Kraj Vysočina 2017: 70). V rámci výstavby nového bloku v Dukovanech byla zřízena v roce 2017 Komise Rady Kraje Vysočina pro výstavbu nového jaderného zdroje v lokalitě Dukovany, skrze kterou kraj participuje na přípravách projektu (Kraj Vysočina 2017: 316). Kraj Vysočina spolupracuje s JE Dukovany také v oblasti školství skrze navazování spolupráce se středními školami. Elektrárna umožňuje přímo ve svém areálu odborné praxe a exkurze (Kraj Vysočina 2023: 117) a pro region zajišťuje společně se svými dodavateli tisíce pracovních míst (KÚ Kraje Vysočina 2020: 55). I z tohoto důvodu vidí kraj dostavbu dalšího bloku elektrárny a prodloužení životnosti těch stávajících jako výhodný krok.

Přínosem je JE Dukovany i pro Jihomoravský kraj. Hejtmanem tohoto kraje je Jan Grölich za KDU-ČSL. Dle provedené studie poskytuje Jihomoravskému kraji (a Vysočině) okolo tří tisíc pracovních míst přímo v areálu elektrárny a druhotný vliv má na dalších třicet tisíc pozic v okolí (Tichý 2020). Kromě toho také zvýšila frekvenci (nejen) hromadné dopravy, což přináší pozitivní i negativní reakce ze strany dotčených obcí a jejich občanů. Přínosem je ovšem také například poliklinika s několika ordinacemi lékařů (tamtéž). Jihomoravský kraj, stejně jako ostatní kraje, také vyhotovuje svou ÚEK. Nyní je v platnosti koncepce pro období 2018-2043. V ní kraj vyzdvihuje v případě postavení a uvedení do provozu dalšího bloku v JE Dukovany zasazení se o výstavbu propojovacích horkovodů v Brně pro využití tepla z elektrárny (Jihomoravský kraj 2018: 169). V květnu 2023 byla podepsána smlouva o tomto projektu mezi společností ČEZ a společností Teplárny Brno. Ke spuštění horkovodu by mělo dojít v roce 2030 (ČTK 2023a). Dle dostupných dat z let 2014-2015 obsažených v ÚEK Jihomoravský kraj nevyužívá jaderné palivo k výrobě a dodávek elektřiny a tepla (tamtéž). V roce 2023 podle údajů zveřejněných Českým statistickým úřadem (2024) tvořily největší podíl na výrobě elektřiny v Jihomoravském kraji fotovoltaické a parní elektrárny.

Posledním krajem, kterým se budu zabývat je Jihočeský kraj, na jehož území se nachází JE Temelín. Hejtmanem kraje je Martin Kuba za ODS. V ÚEK

Jihočeského kraje na období 2018-2043 je uvedena jaderná elektrárna jako mající největší podíl na výrobě elektřiny v kraji (Jihočeský kraj 2018: 11). JE Temelín stejně jako JE Dukovany vyrobí násobně více elektřiny, než je spotřeba kraje, takže je dále vyvážena. Potřeba je naopak dovážet zejména jaderné palivo (Jihočeský kraj 2018: 94). V období 2003-2015 zajišťovala jaderná elektrárna cca 93 % vyráběné elektřiny (Jihočeský kraj 2018: 108). ÚEK počítá do budoucna s jadernou energií jako primární složkou energetického mixu kraje a zároveň chce opatřit dodávky energie ekologickým a také ekonomickým způsobem skrze aktuální, případně nové zdroje (Jihočeský kraj 2018: 111). Dle údajů v ÚEK za rok 2014 měly největší podíl na výrobě tepla v kraji parní elektrárny společně s plynovými a spalovacími elektrárnami. Na třetím místě následovaly jaderné elektrárny (Jihočeský kraj 2018: 137). V roce 2023 byl uveden do provozu plánovaný horkovod z JE Temelín do Českých Budějovic, který pokrývá asi 30 % spotřeby (ČTK 2023b). Teplo dodává elektrárna také do Týna nad Vltavou (Jihočeský kraj 2018: 218). V roce 2022 založil kraj se společností ČEZ a její dceřinou firmou Ústavem jaderného výzkumu Jihočeský jaderný park. Ten má za úkol urychlit používání malých modulárních reaktorů v České republice (Hocke 2022).

2.6 Zájmové skupiny

Zájmových skupin, které se věnují tématu jaderné energetiky je v České republice mnoho. Pro svou práci si vybírám pouze tři skupiny zaměřené (nejen) na ochranu životního prostředí, jelikož environmentální skupiny patří k nejvýraznějším přispěvatelům mezi zájmovými skupinami v této debatě.. Mezi tři vybrané aktéry patří Hnutí DUHA, Calla - Sdružení pro záchranu prostředí (dále Calla) a Greenpeace. Jejich zájmy a názory jsou velmi podobné, proto je v rozboru argumentace budu z velké části brát jako jednoho aktéra.

Sdružení Calla vzniklo v roce 1991 jako nadace, a až poté se stalo občanským sdružením (Calla 2000). Mimo ochrany životního prostředí soustředí své aktivity na podporu obnovitelné, čisté a bezpečné energetiky v České republice. Calla podporuje obnovitelné zdroje energie a vymezuje se vůči využívání a dalšímu rozvoji jaderné energie. Další výstavbu jaderných zdrojů vidí kromě zatěžování

životního prostředí, také jako velkou investici státu, která povede k jeho zadlužení (Calla 2024). Logicky se sdružení vymezuje také proti těžbě uranu a proti výstavbě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva. Calla velmi aktivně informuje veřejnost na svých webových stránkách prostřednictvím tiskových zpráv o aktualitách v oblasti energetiky, především té jaderné. Ke komunikaci využívají také sociální sítě, kterým se ale ve svém práci věnovat nebudou. Pro veřejnost pořádají semináře, konference a různé vzdělávací a informační akce. V roce 2023 byla uspořádána například beseda na téma malých modulárních reaktorů (Calla 2000). Sdružení Calla, Hnutí DUHA a Jihočeské matky se podílí s rakouskými sdruženími, která se také vymezují vůči jaderné energii, již od roku 2014 na organizaci Nuclear Energy Conference, kde probíhají panelové debaty nad tématy z jaderné energetiky. Na konferenci v roce 2022, kterou pořádalo Calla a Hnutí DUHA, byla vedena veřejná debata na téma „České jaderné plány v nestabilních časech“ (Nuclear Energy Conference 2022). Calla se věnuje také publikační činnosti, pořádá výstavy a exkurze.

Greenpeace jakožto mezinárodní organizace působí v padesáti pěti zemích světa (Greenpeace 2024c). V České republice působí od devadesátých let, ale poprvé se jejich snahy upozornit na znečišťování ovzduší objevily v osmdesátých letech, kdy se nesetkaly s podporou komunistického režimu. (Greenpeace 2024b). Tématům, kterým se věnují je mnoho. Mezi ně patří především prosazení konce spalování uhlí. Stejně jako sdružení Calla se i Greenpeace staví negativně k využívání jaderné energie. Zástupci organizace kritizují aktualizaci SEK kvůli přeceňování podílu jaderné energie a malého podílu obnovitelných zdrojů energie (Calla 2024). Vůči jaderné energii mají několik výhrad. Především zde vidí bezpečnostní riziko. Greenpeace považuje jaderné zdroje za riziko nejen pro národní bezpečnost, ale především pro zdraví obyvatel. Velká kritika samozřejmě cílí na možný dopad na životní prostředí a neefektivitu při řešení klimatické krize. Smysl v jaderné energii nevidí ani po ekonomické stránce a sázejí tak na obnovitelné zdroje energie (Greenpeace ČR 2019). Společně s Hnutím DUHA připravili studii s názvem Energetická revoluce, která nabízí cestu, jak se zbavit závislosti na těžbě a využívání fosilních paliv – ropy, zemního plynu a především uhlí do roku 2050 v české energetice a dopravě (Greenpeace 2024a). Studie byla zveřejněna v roce

2021 a aktualizována následující rok v důsledku změn na energetickém trhu způsobené válkou na Ukrajině (tamtéž). K prosazení svých zájmů využívá především kampaní, petic, lobbingu či přímých protestů. Své argumenty reflektuje do tiskových zpráv, zveřejněných publikací, článků na webových stránkách a také projevů na sociálních sítích.

Poslední environmentální zájmovou skupinou, kterou se budu ve své práci zabývat je Hnutí DUHA, založené v roce 1989 (Hnutí DUHA 2016c). Hnutí nevidí jadernou energii jako řešení klimatické krize. Stejně jako předešlé dvě organizace i Hnutí DUHA vidí budoucnost v obnovitelných zdrojích energie, s nimiž by bylo možné dosáhnout energetické soběstačnosti státu. Jako negativum je hodnoceno dovážení surovin jako je ropa, zemní plyn, uhlí a jaderné palivo z cizích zemí. Především pokud se jedná o země, jejichž zahraničně-politický kontext bývá vnímán kontroverzně. (Chalupa – Hanslian 2015: 18). Tyto země tak mohou ohrožovat bezpečnost státu.

Vizi Hnutí DUHA je postupné uzavírání uhelných elektráren, energetická soběstačnost obcí a ekonomická výhodnost energie. Tomu odporuje dle Hnutí DUHA realizace nových jaderných reaktorů, jejichž výstavba je velmi nákladná (Hnutí DUHA 2016a). Hnutí kritizuje jaderné elektrárny a jejich provozovatele, jelikož nenesou plnou odpovědnost při případných jaderných haváriích a těší se větší finanční podpoře než elektrárny využívající obnovitelné zdroje (Hnutí DUHA 2016b). V návaznosti na v minulosti očekávané schválení aktualizované SEK, zpracovalo Hnutí v březnu 2015 ve spolupráci s akademiky z Ústavu fyziky atmosféry AV ČR analýzu české větrné energetiky. Ze závěrů této analýzy vyplývá, že větrná energetika by byla schopna pokrýt třetinu spotřeby elektřiny České republiky, což odpovídá množství vyrobenému dvěma jadernými reaktory. Podpora výroby elektřiny z nových větrných zdrojů ve srovnání s vyrobenou elektřinou z nových jaderných zdrojů vychází podstatně levněji (Chalupa – Hanslian 2015: 4). Rozvojem větrné energetiky by mohlo dle studie přibýt až dvacet tři tisíc pracovních míst (tamtéž). Je důležité zdůraznit, že Hnutí DUHA schvaluje využívání již fungujících jaderných bloků, u kterých shledává za největší pozitivum malou míru exhalace (Hnutí DUHA 2016b) Avšak proti dalšímu rozvoji

jaderné energetiky, výstavbě nových jaderných zdrojů, budování hlubinných úložišť radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva se hlasitě vymezuje. Stejně jako již zmiňované organizace i DUHA své názory, postoje a zájmy promítá do svých kampaní, publikací, veřejných vystoupení a příspěvků na sociálních sítích.

Všechny tyto tři organizace jsou sdruženy společně s dalšími ekologickými organizacemi v asociaci Zelený kruh. Asociace funguje od roku 1989 a nyní zastřešuje devadesát čtyři ekologických organizací (dvacet osm řádných a šedesát pět přidružených), které působí v České republice (Zelený kruh nedatováno). Hlavní náplní jejich práce je monitoring připravovaných i schválených zákonů, dohled nad způsobem realizace politických rozhodnutí a aktivní podpora advokační činnosti, která se zaměřuje na ochranu životního prostředí společně se zajištěním občanských práv v rozhodovacích procesech (tamtéž). Jednou ročně se schází nejvyšší orgán Zeleného kruhu – valná hromada, která je tvořena ze zástupců všech členských organizací. Druhým nejdůležitějším řídicím orgánem je rada, která se musí skládat minimálně ze tři členů a schází se též alespoň třikrát do roka a řídí aktivity asociace mezi jednotlivými setkáními valné hromady (tamtéž). Jelikož všechny mnou vybrané zájmové skupiny patří pod Zelený kruh, budu nakládat se stanovisky Zeleného kruhu jako se stanovisky organizací Calla, Greenpeace a Hnutí DUHA.

V roce 2018 vydal Zelený kruh své stanovisko k jaderné energetice v České republice. V něm obhajuje rozvoj obnovitelných zdrojů a jejich vyšší podíl na energetickém mixu státu. Především předkládají důvody, proč se nevyplácí stavět nové jaderné reaktory. Mezi hlavní důvod patří vysoké investiční náklady, které by vedly k zadlužení státu. Provoz, a především budování hlubinných úložišť radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva vidí taktéž jako finanční zátěž. Ve stanovisku asociace upozorňuje také na to, že výstavba jaderných elektráren se často prodraží. To ukazují na příkladech z Francie, Velké Británie, Maďarska a také na americké firmě Westinghouse, která v roce 2017 vyhlásila bankrot kvůli prodražení jaderné elektrárny Summer (Vondrouš 2018: 1–2). Pro srovnání je ve stanovisku uveden očekávaný pokles ceny za kilowatt u

obnovitelných zdrojů energie. Zelený kruh také kritizuje ČEZ za obnos, jež přispívá na jaderný účet, jelikož není dostatečný k pokrytí všech plánovaných nákladů, které byly v té době odhadnuty na více než sto deset miliard korun (Vondrouš 2018: 2). Kromě kritiky ekonomické nevýhodnosti oponují argumentu, že je jaderná energetika čistým zdrojem energie. Asociace sice uznává, že jaderné elektrárny jsou zdrojem nízkých emisí skleníkových plynů, avšak nejsou zcela bezemisní. Vyzdvihují skutečnost, že nejen samotný provoz elektrárny, ale i následný radioaktivní odpad a těžba uranu jsou problémem pro životní prostředí. Přestože těžba uranu v České republice byla ukončena, nakupováním uranu z jiných států byl tento problém podle Zeleného kruhu pouze přenesen jinam. Ve svém stanovisku uvádějí jako další důvod riziko jaderných havárií s odkazem na havárii ve Fukušimě a v neposlední řadě také centralizaci české energetiky, ke které by došlo podpořením dostavby dalších reaktorů. Výroba energie z obnovitelných zdrojů naopak vede podle Zeleného kruhu k větší samostatnosti a nezávislosti jednotlivců a obcí (Vondrouš 2018: 5). Na závěr předkládá asociace požadavky vládě, mezi nimi například přípravu nové SEK zaměřenou na snižování emisí, podporu využití domácích obnovitelných zdrojů energie, a při které bude do debaty přizvána odborná i laická veřejnost. (Vondrouš 2018: 5–6).

3 ANALÝZA SOUČASNÉ PODOBY VEŘEJNÉ POLITIKY V OBLASTI JADERNÉ ENERGETIKY

V této kapitole se pokusím analyzovat současnou podobu veřejné politiky týkající se jaderné energetiky. Z toho důvodů představím právní rámec a strategické dokumenty, které formují podobu jaderné energetiky v České republice. Analyzovány budou především právní předpisy a veřejně-politické dokumenty, které se podílejí na současné podobě jaderné energetiky. V druhé podkapitole představím nástroje, které jsou využívány k naplnění cílů Státní energetické koncepce. Nakonec se budu také věnovat rozšíření jaderných elektráren v České republice.

3.1 Právní rámec a strategické dokumenty

Zásadním krokem k analýze současné podoby veřejné politiky v oblasti jaderné energetiky je představení právního rámce. Ten je tvořen souborem právních

předpisů národní a mezinárodní úrovni. Tyto právní předpisy určují pravidla, postupy a závazky vůči výstavbě, provozu, bezpečnosti jaderných zařízení a také řeší dopady na životní prostředí. Právních předpisů, které se dotýkají oblasti energetiky je velké množství. Proto vyberu ty, které mají největší vliv na podobu jaderné energetiky v České republice. Nejdůležitějším dokumentem týkající se jaderné energetiky je SEK a NAP JE. Oba tyto dokumenty vešly v platnost v roce 2015 a platí až do současnosti. Aktualizace stávající SEK se nyní projednává.

V roce 2015 byla schválena aktualizovaná SEK, která zahrnuje cíle, priority a nástroje energetické politiky státu a také možnosti budoucího vývoje. První SEK byla schválena usnesením vlády v roce 2004 (MPO 2010). Poté byla aktualizována v roce 2015 a nyní, v roce 2024, se vláda bude zabývat další aktualizací. Prozatím se návrh nachází v meziresortním připomínkovém řízení, kam ho vložilo Ministerstvo průmyslu a obchodu. Zásadním cílem pro další vývoj je proces dekarbonizace české energetiky společně se zachováním principu konkurenceschopnosti a bezpečnosti v oblasti energetiky (MPO 2024a). V aktualizované SEK z roku 2015 je zásadním cílem vyvážený energetický mix státu. Důležitý krok tvoří přechod z energetického mixu, který se primárně zaměřuje na uhelné zdroje, na mix, v němž budou mít větší podíl jaderné zdroje na výrobě elektřiny (MPO 2014: 46).

Aktualizovaná SEK udává, že jaderná energie pokrývá přes 33 % vyrobené elektřiny (MPO 2014: 13). V rámci dílčích cílů v oblasti jaderné energetiky byla vyzdvihnuta podpora jaderné energetice jako jednoho z pilířů pro výrobu elektřiny. Pokrývat by měla až 50 % energetického mixu (MPO 2014: 59). Mezi další cíle SEK patří podpora procesu pro budoucí realizaci nových bloků stávajících elektráren, prodloužení životnosti JE Dukovany, vybudování a provoz úložišť radioaktivního odpadu a do roku 2025 rozhodnutí o úložišti jaderného odpadu (MPO 2014: 59). Objevuje se zde také potřeba prověřit a případně připravit další možné lokality pro výstavbu dalších jaderných elektráren po roce 2040 (MPO 2014: 14). V rámci zajištění energetické bezpečnosti je prioritou vytvořit dlouhodobé zásoby jaderného paliva provozovateli jaderných elektráren. V rámci dodávek tepla je určen cíl co nejvíce podporovat využití tepla z jaderných

elektráren k vytápění přilehlých aglomerací jako jsou Dukovany, Jihlava, České Budějovice a Brno (MPO 2014: 68).

SEK ovšem nahlíží na nepřetržitý špičkový provoz jaderných zdrojů jako na ekonomicky nevýhodný či nesmyslný. Důvodem jsou „nízké variabilní palivové náklady a vysoké fixní investiční náklady“ (MPO 2014: 13). Vedle toho vytýká také omezené provozní parametry. Naopak pozitivně je viděna výhoda vysoké koncentrace paliva, díky čemuž je možné vytvořit strategické zásoby na několik let dopředu. Vyzdvihovány jsou nízké palivové náklady poté, co je umožněna prvotní investice. Cena energie z jaderných zdrojů je také lépe předvídatelná než z jiných zdrojů. Investičně jsou ale jaderné zdroje vnímány jako vysoce nákladné, čímž ovlivňují politickou a ekonomickou stabilitu, kterou se snaží SEK zajišťovat.

Blíže je směřování jaderné energetiky řešeno v NAP JE schváleného taktéž v roce 2015, který navazuje na aktualizovanou SEK a převádí definované cíle v SEK do konkrétních realizačních kroků. Vizí NAP JE je soběstačnost České republiky v oblasti elektrické energie, která se opírá o výrobu z jádra a obnovitelných zdrojů energie. Za neodkladný krok je považována výstavba nových jaderných zdrojů, konkrétně zahájení příprav na dostavbu jednoho bloku v elektrárně Temelín a jednoho bloku v elektrárně Dukovany a zajistit potřebná povolení k výstavbě dvou bloků v lokalitě obou elektráren (MPO – MF 2015: 4). Primární je výstavba bloku v Dukovanech, jelikož její plánované odstavení by mělo proběhnout již v letech 2035-2037 (Sklenář 2020). Upřednostňovanou variantou výstavby je varianta „investice prostřednictvím stávajícího majitele a provozovatele jaderných elektráren společností ČEZ, a. s., popř. její 100% vlastněnou dceřinou společností“ (MPO – MF 2015: 4). Druhou možností je využití „privátního investorského konsorcia, tzn. sdružení investorů s cílem dosažení určitého cíle“ (MPO – MF 2015: 4). Poslední, velmi nepravděpodobnou, variantou je výstavba ze strany státu skrze nově založený státní podnik.

Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu (VPEK) vychází z aktualizované SEK a Politiky ochrany klimatu v ČR schválené v roce 2017. Příprava VPEK byla zahájena na základě nařízení Evropské unie o správě

energetické unie a opatření v oblasti klimatu. Schválen byl vládou v roce 2020 a jeho platnost vyprší rokem 2030 (MPO 2020). Tento plán definuje cíle a hlavní politiky v každém z pěti pilířů tzv. energetické unie s výhledem do roku 2050. Mezi těchto pět dimenzí patří bezpečnost dodávek energie; integrovaný vnitřní trh s energií; energetická účinnost; dekarbonizace hospodářství; výzkum a inovace (Consilium Europa 2023). Členské státy jsou skrze tento dokument povinny informovat Evropskou komisi o jejich příspěvku k dosažení schválených evropských cílů v oblasti „emisí skleníkových plynů, obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti a interkonektivity elektrizační, respektive přenosové soustavy“ (MPO 2020).

Mezi právní předpisy, které vyžadovaly vznik některých strategických dokumentů, patří zákon 263/2016 Sb., atomový zákon a dále směrnice Rady 2011/70/Euratom ze dne 19. července 2011, kterou se stanoví rámec Společenství pro odpovědné a bezpečné nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem. Tyto dva právní předpisy daly vzniknout Koncepti nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem ČR (dále jen Konceptce) a Plánu činnosti Správy úložišť radioaktivních odpadů na rok 2017, tříletý plán a dlouhodobý plán (dále Plán činnosti SÚRAO). Atomový zákon, konkrétně jeho § 113 odst. 5 totiž předkládá potřebu vládou schváleného ročního, tříletého a dlouhodobého plánu, na němž zakládá Správa svou činnost. Na tomto základě byl tedy vypracován Plán činnosti SÚRAO.

Správa úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) je organizační složkou státu. Stát zodpovídá za bezpečné ukládání všech radioaktivních odpadů v České republice, ale původním atomovým zákonem z roku 1997 byl tento úkol svěřen SÚRAO. Ta se stará o bezpečný provoz těchto úložišť, monitoruje jejich vliv na okolní prostředí, vede záznamy o převzatém radioaktivním odpadu a jeho původu. Mimo to také podporuje výzkum a inovace v oblasti nakládání s radioaktivními odpady. V současnosti zajišťuje SÚRAO tři úložiště (Richard, Bratrství, Dukovany) pro nízkoaktivní a středněaktivní odpady a připravuje hlubinné úložiště pro vysokoaktivní odpady a vyhořelé jaderné palivo (SÚRAO 2024b). Činnost SÚRAO je financována skrze jaderný účet, který spravuje Ministerstvo financí.

Výše finančních prostředků je vymezena na základě rozpočtu a plánu činnosti, který schvaluje vláda České republiky. Finanční prostředky, kterými je plněn jaderný účet pochází od provozovatelů jaderných elektráren a původců radioaktivního odpadu (SÚRAO 2024b). Jakým způsobem mohou být prostředky využity je striktně vymezeno v atomovém zákoně. Většina z nich je použita na provoz úložišť a zbylá část slouží jako příspěvky obcím. SÚRAO finančně přispívá obcím v lokalitách, kde budou probíhat geologické průzkumy v souvislosti s výběrem lokality hlubinného úložiště pro vyhořelé palivo a vysokoaktivní odpady (Nechceme úložiště 2024b).

Na základě výše zmíněné směrnice Rady Evropské unie č. 2011/70/Euratom byla v roce 2017 schválena aktualizace Koncepce z roku 2002. Aktualizovaná koncepce definuje principy, metodiky a cíle státního úsilí v daném odvětví do roku 2030 a s výhledem i po tomto období. Koncepce slouží organizacím, které se podílejí na produkci radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva, zpracovávat strategie a plány v souladu s cíli a doporučeními Koncepce a k následné implementaci do svého působení. Její poslední aktualizace proběhla v roce 2019 a je platná až do roku 2027 (MPO 2024b). Impulsem k poslední aktualizaci byly tzv. infringementové řízení neboli řízení o porušení Smlouvy o fungování EU č. 2018/2025, ve kterém Evropská komise vytýkala České republice nedostatky této Koncepce, konkrétně „požadavek na doplnění ukazatelů výkonnosti při provádění Koncepce a posouzení nákladů na národní program“ (MPO 2019). Posledním důležitým strategickým dokumentem je VPEK, který byl vypracován na základě zákona č. 406/2000 Sb. o hospodaření energií a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999. Plán zahrnuje cíle a politiky pěti dimenzí energetické unie na období 2021–2030 s výhledem do roku 2050 (MPO 2020).

Právní rámec energetické politiky Evropské unie, kromě Zelené dohody pro Evropu, podrobněji rozebírat nebudu. V zahraniční politice prosazuje Česká republika jadernou energii jako nízkouhlíkovou technologii, díky které bude umožněn přechod na nízkouhlíkovou politiku Evropské unie. Zelená dohoda pro Evropu je strategickým dokumentem, který zavazuje Evropskou unii k dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Hlavními cíli této strategie je snižování emisí,

ochrana životního prostředí a podpora vědy a výzkumu s podporou konkurenceschopné ekonomiky (Evropská komise nedatováno). Po zavázání České republiky k plnění dohody byl vypracován klimaticko-energetický plán schválený v roce 2020 (tamtéž), výše zmiňovaný jako VPEK. Centrum pro výzkum veřejného mínění zkoumalo zájem občanů o energetickou politiku a postoj k Zelené dohodě pro Evropu. Průzkum byl proveden v období září až listopad 2022 (Červenka – Ďurďovič 2023: 1). Podle šetření se 61 % občanů České republiky zajímá o energetickou politiku, což je výrazný nárůst oproti průzkumu, jenž proběhl v roce 2018 (Červenka – Ďurďovič 2023: 2) Za zvýšení zájmu pravděpodobně stojí energetická krize. Se Zelenou dohodou pro Evropu souhlasí pouze 36 % dotazovaných, 46 % s ní nesouhlasí a 18 % respondentů odpovědělo, že neví nebo nedokáže odpovědět (tamtéž).

3.2 Nástroje k plnění cílů Státní energetické koncepce

V aktualizované SEK byly vymezeny nástroje k naplnění vytyčených cílů energetické politiky státu. V roce 2020 byla vydána zpráva o jejich plnění. Tyto nástroje zahrnují celkem sedm oblastí – „legislativní, výkonu státní správy, fiskální a daňové, zahraniční politiky, vzdělávání a podpory vědy a výzkumu, výkonu vlastnických práv státu k energetickým společnostem s majetkovou účastí České republiky a komunikace a medializace“ (MPO 2021: 1). Celkem bylo vymezeno čtyřicet devět nástrojů (tamtéž). U každého nástroje je uvedena pověřená instituce a termín splnění.

Nástroje v oblasti legislativní byly z části popsány o kapitulu výše. Patří sem především návrhy nových zákonů a novelizace těch platných, provedení analýzy energetické legislativy společně s návrhem na zefektivnění státní správy a usnadnění byrokratických procesů. Průběžné mají být vytvářeny vhodné podmínky pro investice do energetické infrastruktury (MPO 2011: 11). Mezi druhou skupinu nástrojů výkonu státní správy patří regulace, vydávání hodnotících zpráv a aktualizace plánů a koncepcí. Konkrétně je ve SEK vymezena například regulace energetických odvětví nebo nástroj koncepční práce a politiky. Za tímto nástrojem se skrývá vytvoření think-tanku v součinnosti s MŠMT a AV ČR, který by posuzoval analýzy a statistiky trendů týkající se energetiky (MPO 2014: 86).

Dalšími nástroji jsou poskytování informací o vývoji energetiky a zjišťování následků plnění cílů SEK na domácnosti, podnikatele a veřejný sektor (tamtéž). Oblasti jaderné energetiky se týká konkrétně úkol vyhotovení studie, která se zaměřuje na vyhledávání lokalit pro budoucí rozvoj jaderných elektráren po roce 2040, vypracování aktualizované koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vybrání vhodné lokality pro ukládání vyhořelého jaderného paliva (MPO 2014: 87–88).

Nástroje v oblasti fiskální jsou vymezeny dva – fondy Evropské unie a přímé programy podpor. Náplní těchto nástrojů je zajištění financování modernizace, inovací a vědy a výzkumu. Dále poskytnutí podpory investicím cílícím na úsporu energie (MPO 2014: 92). V oblasti zahraniční politiky je jediným nástrojem obstarat stálý soulad státních aktérů v prosazování priorit a zájmů České republiky v oblasti energetiky na mezinárodním poli (MPO 2014: 93). Energetickou politiku státu má v oblasti vědy a výzkumu podpořit iniciace spolupráce mezi aktéry z odvětví energetiky a fakultami technických oborů vysokých škol a taktéž podpora výzkumů vedených českými a zahraničními univerzitami, výzkumnými ústavami a firmami (MPO 2014: 95). Pro výkon vlastnických práv státu k energetickým společnostem s majetkovou účastí České republiky byl vymezen nástroj, který cílí na podporu postavení státu v energetických společnostech majících značný vliv státu (MPO 2014: 96). Poslední oblast komunikace a medializace zahrnuje dva nástroje. Prvním je zveřejnění SEK, rozbor jejích ekonomických dopadů a predikci možného vývoje české energetiky poté, co aktualizaci projedná vláda. Druhým nástrojem je oslovení vysokých škol a návrhem, aby byly do studijních plánů nejen technických oborů, ale i těch humanitně zaměřených, zahrnuty informace o energetice a energetických strategiích (MPO 2014: 97).

3.3 Dostavba jaderných elektráren Temelín a Dukovany

S vývojem energetické politiky úzce souvisí výstavba nových jaderných zdrojů. To patří mezi hlavní podněty, kvůli kterým je vedena veřejně-politická debata. V České republice jsou dvě jaderné elektrárny – Temelín a Dukovany, jejichž provozovatelem je společnost ČEZ. O rozšíření obou elektráren o jeden či dva bloky se jedná už nějakou dobu. O plánu stavby nových bloků v Dukovanech

informoval ČEZ již na začátku roku 2009. Společnost počítala s tím, že by nové bloky mohly být postaveny do roku 2035 a nahradit tak staré bloky, jejichž životnost by mohla být prodloužena maximálně do roku 2045 (ČT24 2009). Nové bloky v Dukovanech mají za úkol nahradit stávající bloky, jež se začnou postupně odstavovat v roce 2035.

Původně plánovaná dostavba třetího a čtvrtého jaderného bloku v elektrárně Temelín byla v roce 2014 odvolána. Společnost ČEZ zrušila své zadávací řízení, jelikož vláda Bohuslava Sobotky odmítla dostavbu finančně podpořit. Zároveň v tu dobu na energetickém trhu nepanovala přívětivá situace a bez státních garancí nebyl ČEZ schopen v tendru a následné dostavbě dvou bloků jaderné elektrárny Temelín pokračovat (ČT 24 2014).

V roce 2015 došlo k založení dvou dceřiných společností Elektrárna Temelín II, a. s. a Elektrárna Dukovany II, a. s. společností ČEZ a.s. (Skupina ČEZ 2024c) v návaznosti na aktualizovanou SEK a NAP JE. Účelem dceřiných společností je projektová příprava a realizace výstavby v lokalitách stávajících elektráren Temelín a Dukovany. V dalším roce došlo k průzkumu vybrané lokality pro dostavbu bloku v Dukovanech, jakožto prioritního bloku, s cílem vypracovat posouzení vlivu záměru na životní prostředí (EIA) a získat potřebná povolení k umístění stavby a územního řízení. Na základě probíhajícího řízení se objevovaly připomínky zainteresovaných aktérů, například Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB), Ministerstva zemědělství, dotčených krajských úřadů, samostatných územních celků a v neposlední řadě také české a zahraniční veřejnosti.

V roce 2017 byla dokončena dokumentace EIA (Skupina ČEZ 2024c), kterou Ministerstvo životního prostředí (dále MŽP) dále poskytlo dotčeným aktérům a umožnilo podat připomínky. Výstavba v Dukovanech byla také veřejně projednávána v Budapešti, Vídni a Mnichovu. Debata v České republice proběhla 19. června 2018 v Třebíči (Skupina ČEZ 2024c). Projednání poskytlo prostor pro připomínky a dotazy týkající se rozšíření Dukovanské elektrárny a jejích dopadů na životní prostředí. Na základě vypracované dokumentace EIA a připomínek ze strany dotčených aktérů vydalo MŽP souhlasné závazné stanovisko k posouzení

vlivů na životní prostředí s platností na sedm let, tedy do roku 2026 (Skupina ČEZ 2024c). Stanovisko dále slouží jako nutný základ k dalším rozhodnutím v navazujících řízeních, například územním a stavebním řízení. V následujícím období 2020-2021 byla podána SÚJB žádost o povolení k umístění nového jaderného zdroje, kterou úřad schválil, a povolil tak výstavbu dvou nových bloků v Dukovanech (tamtéž). Následovalo získání autorizace výroby elektřiny, čímž bylo potvrzeno, že projekt kooperuje s aktuální SEK a podání žádosti na stavební úřad. Konečně v roce 2022 bylo otevřeno výběrové řízení pro výběr kandidáta, který dodá projekt na stavbu nového jaderného zdroje. Jak už bylo dříve zmiňováno, těmito kandidáty jsou Westinghouse, EDF a KHNP. V říjnu roku 2023 obdržel ČEZ konečné a závazné nabídky na stavbu jednoho bloku v Dukovanech a nezávazné nabídky na výstavbu dalších tří reaktorů (ČTK 2024b). V roce 2029 by měl vybraný uchazeč začít stavět první reaktor (Krýžová 2023). Po vyhodnocení nabídek bude hodnotící zpráva předána Ministerstvu průmyslu a obchodu a také vládě ke schválení.

V lednu 2024 vyzvala vláda uchazeče, aby dodali závaznou nabídku na stavbu celkem čtyř reaktorů, dva pro JE Dukovany a dva pro JE Temelín. Ovšem oslovila již pouze korejskou KHNP a francouzskou EDF. Americká firma Westinghouse byla z tendru vyřazena, jelikož její projekt nesplňoval zadané podmínky (ČTK 2024b). Na základě dodatečných nabídek, které musí být odevzdány nejpozději do 15. dubna 2024 se rozhodne, kolik reaktorů se nakonec postaví. Poté ČEZ opět vystaví hodnotící zprávu a v preferovaném pořadí předá návrhy do května 2024 české vládě (tamtéž).

4 ROZBOR VEŘEJNĚ-POLITICKÉ DEBATY O JADERNÉ ENERGETICE

Veřejně-politická debata o jaderné energetice v České republice se skládá z několika dílčích debat vzhledem ke komplexnosti a provázanosti odvětví s jinými obory. V této druhé části představím čtyři důležité oblasti, které se řeší v rámci jaderné energetiky, a které jsou předmětem debat mezi mnou vybranými aktéry. Mezi tyto čtyři kategorie patří energetická bezpečnost a bezpečnost jaderné

energie, podíl jaderné energie v energetickém mixu České republiky, úložiště radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva společně s dopady na životní prostředí a výstavba nových jaderných zdrojů.

Debata v České republice postrádá pragmatický střet. Na jednom konci můžeme vidět podporu státu, která se v průběhu času tolik neměnila. Postoj politických reprezentantů, konkrétně českých vlád, lze tedy považovat za relativně stabilní. Pohled na využití jaderné energetiky se povětšinou liší pouze tím, jak velký podíl by měla v energetickém mixu státu tvořit a rozšířením jaderných elektráren, konkrétně počtem nových bloků. Na straně druhé existuje výrazný hlas environmentálních skupin, který jasně odmítá rozvoj jaderné energetiky nejen jako hrozbu pro životní prostředí, ale také jako nepřiměřenou ekonomickou zátěž. Na závěr této práce posoudím, zdali se vybraní aktéři mohou zařadit k podporovatelům nebo naopak k odpůrcům využívání a dalšího rozvoje jaderné energetiky.

4.1 Energetická bezpečnost a bezpečnost jaderné energie

Energetickou bezpečnost můžeme chápat jako širší téma, které zahrnuje zajištění bezpečných dodávek energie za přijatelné ceny a také bezpečnost zdrojů, respektive jaderných zdrojů jako takových. Jaderná bezpečnost patří mezi nejvíce regulované oblasti státem a také kontrolované mezinárodním systémem. České vlády z let 2015-2024 nahlíží na energetickou bezpečnost podobně. Aktualizovaná SEK udává, že pro zajištění energetické bezpečnosti a odolnosti České republiky je potřeba mít k dispozici „robustní přenosovou soustavu s dostatkem regulačních výkonů [s] přiměřenou distribuční soustavou“ (MPO 2014: 22).

Tehdejší premiér Bohuslav Sobotka se zúčastnil v roce 2015 energetické konference *Geopolitics, Energy and Central Europe: what next?* v Bruselu, kde vyzdvihl energetickou bezpečnost jako významné téma a rozhodl se ho dále prosazovat při příležitosti českého předsednictví Visegrádské skupiny (MZV 2015). V tomto období byla energetická bezpečnost spojována spíše s dodávkami

zemního plynu, ale již při tomto projevu zmínil Sobotka důležitost jaderných elektráren pro Českou republiku (tamtéž).

Podobně Andrej Babiš vyzdvihoval důležitost energetické bezpečnosti. Energetická bezpečnost byla Babišem vnímána jako otázka národní bezpečnosti (Vláda ČR 2018a). Na jednání sněmovního výboru pro evropské záležitosti uvedl, že energetická bezpečnost je pro Českou republiku klíčová. K zajištění potřebných dodávek energie považoval za důležité rozšíření stávajících českých jaderných elektráren i za cenu porušení evropského práva (ČTK 2019c). Takto se bývalý předseda vlády vyjádřil na sněmovním jednání výboru pro evropské záležitosti. Jakým způsobem by mohlo dojít k porušení evropského práva, či jakých konkrétních právních předpisů se toto prohlášení týká, však neuvedl. Lze se domnívat, že Babiš pravděpodobně odkazoval na případy týkající se záměru na stavbu dvou jaderných elektráren v zahraničí. Jaderné elektrárny Hinkley Point a Paks čelily podezření na porušování evropského ustanovení o státní podpoře. Evropská komise nakonec rozhodla, že se dotčené státy porušení evropského práva nedopustily. Rozhodnutí Evropské komise následně napadlo u Soudního dvora Evropské unie Rakousko. V roce 2019 pak oznámilo svůj plán podat žalobu také na Českou republiku, kvůli záměru dostavit Dukovanskou jadernou elektrárnu, pokud by způsob, jakým by měla být tato stavba financována, porušoval evropské právo (ČTK 2019b).

Za strategického partnera v energetické bezpečnosti a v rozvoji jaderné energetiky považovala Česká republika Spojené státy americké. Během výkonu své funkce se premiér Babiš sešel s americkým ministrem energetiky Rickem Perrym. Na setkání se oba státníci shodli na důležitosti energetické bezpečnosti a na vidině jaderné energie jako vhodném zdroji elektřiny a způsobu, kterým lze snížit emise oxidu uhličitého (Vláda ČR 2018a). Kritika se na tuto vládu snesla naopak kvůli podcenění energetické bezpečnosti. Vytýkáno je nesnížení závislosti na Ruské federaci a nezajištění výstavby potřebného plynovodu. Této vládě se taktéž nepodařilo zajistit dostavbu jaderných elektráren. Velká kritika cílila na snahu udržet ruský Rosatom angažovaný při dostavbě JE Dukovany (Munzer 2022). Zapojení Rosatomu čelilo kritice ze strany tehdejší opoziční koalice Spolu a také

bezpečnostních expertů. Bezpečnostní a informační služba s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost označily zapojení Ruska a Číny za riziko pro bezpečnost státu (ČTK 2021c). Upozorňováno také bylo na posílení energetické závislosti České republiky na Rusku. Na začátku roku 2021 byla z tendru z bezpečnostního hlediska vyloučena čínská firma CGN, avšak společnost Rosatom i přes podobné argumenty zůstala. Opozice velmi kritizovala nezapojení do tohoto rozhodnutí všechny parlamentní strany, a tento krok označila za obcházení bezpečnosti České republiky (ČTK 2021c). Rosatom byl nakonec vládou o měsíc později ze soutěže definitivně vyloučen, na základě nových informací o zapojení Ruska do výbuchů muničních skladů ve Vrběticích. Podle Babiše vzhledem k těmto skutečnostem nemělo dostavby Dukovan účastnit (ČTK 2021a).

V roce 2023 pracovalo ministerstvo průmyslu a obchodu na dokončení nové Státní energetické koncepce, kterou poté schválila vláda. Nová SEK měla být schválena již v roce 2020, ale pandemie covidu-19, parlamentní volby a energetická krize ji odsunuly do pozadí (Kubátová 2023). Především zmíněnou energetickou krizi bylo potřeba mít na paměti při tvorbě nové SEK. Konflikt na Ukrajině vyvolaný Ruskem zvýraznil bezpečnostní hledisko energetické politiky a cenovou dostupnost energie.

Hlavní cestou, kterou lze zajistit bezpečnost dodávek energie je dle nynějšího premiéra Petra Fialy diverzifikace zdrojů, dodavatelů i transportních tras (Vláda ČR 2024c). Na národní konferenci Efektivní energetika konané v roce 2024 hovořil Fiala o propojenosti energetické bezpečnosti s celkovou bezpečností státu. Zhodnotil negativně dlouhodobou nečinnost České republiky v tomto odvětví, jež se naplno projevila v roce 2022, kdy se země snažila, co nejrychleji vymanit ze závislosti na ruských surovinách. Česká republika by měla podle Fialy transformovat svou energetiku na nízkoemisní zdroje (Vláda ČR 2024c), mezi než řadí i jadernou energetiku, se kterou počítá jako se základem české energetiky. V roce 2050 by měla země získávat polovinu elektřiny právě z jaderných zdrojů (tamtéž). Letos se také Fiala zúčastnil s ministrem obchodu a průmyslu Jozefem Síkelou historicky prvního Jaderného summitu v Bruselu, kde společně

zastupovali Českou republiku. Na summitu vyzdvihovali jádro jako čistý zdroj, který mimo klimatické neutrality zajistí také energetickou bezpečnost (Vláda ČR 2024b). Jaderné zdroje byly globálně uznány za nízkoemisní zdroje v roce 2023 na klimatickém summitu COP28 v Dubaji, kde se více než dvacet zemí zavázalo ke zvýšení výkonu jaderných elektráren (Ochvatová 2023). Podpora byla vyjádřena zejména vývoji malých modulárních reaktorů (tamtéž).

Jako provozovatel jaderných elektráren v České republice je ČEZ odpovědný za jejich bezpečnost. Tato odpovědnost je zákonem daná, nepřenositelná a také nedělitelná (Skupina ČEZ 2024b). Cílem jaderné bezpečnosti je zajištění vhodných provozních podmínek, předcházení haváriím a minimalizace případných následků (tamtéž). Podmínky k plnění cílů jsou popsány v atomovém zákoně a jeho prováděcích předpisech, dále pak v mezinárodních doporučeních od Mezinárodní agentury pro atomovou energii a dalších organizací, například NEA, WANO či WENRA (tamtéž). Dle zveřejněných informací se ČEZ svůj závazek k zajištění bezpečného provozu svých jaderných elektráren rozhodl potvrdit vydáním Politiky bezpečnosti a ochrany životního prostředí a Politiky kvality řízení. V důsledku těchto politik došlo ke změně „procesního řízení bezpečnosti a navazujícím organizačním změnám“ (tamtéž). ČEZ se snaží v rámci bezpečnosti cílit především na své zaměstnance a také dodavatele, u kterých prověřuje jejich přístup k bezpečnosti. Jaderná bezpečnost je pro ČEZ významnou prioritou. V roce 2019 posílil ČEZ bezpečnost JE Temelín po technické stránce, ale také připravil přísnější systém fyzické ochrany (ČTK 2019d). Mezi to patří například „nové kontrolní vstupy, mechanické zábrany i kamery“ (tamtéž). ČEZ měl tři roky, v návaznosti na schválenou legislativu z roku 2017, která udávala limit na vybudování tzv. životně důležitých prostorů, kterými jsou „bezpečnostní systémy, bloková dozorná, nouzová dozorná i reaktorové sály“ (tamtéž), na splnění tohoto závazku.

Za důležité téma považují energetickou bezpečnost i mnou vybrané kraje. Obecně lze považovat postoj Vysočiny, Jihomoravského a Jihočeského kraje vůči jaderné energii za kladný. Jaderné elektrárny na jejich území jsou přínosem především pro tamní pracovní trh. Kraj Vysočina ve své aktualizované ÚEK zařazuje

energetickou bezpečnost mezi strategické cíle společně s hospodárností a udržitelností (Kraj Vysočina 2017: 14). Zajištění bezpečných dodávek energie pro obyvatele Vysočiny by mělo být dle stanoviska v ÚEK zaručeno bez ohledu na ostatní vytyčené cíle (Kraj Vysočina 2017: 191). Vysočina se snaží zajistit bezpečnost dodávek energie během normálního provozu i nečekané změny na trhu, kterými mohou být fluktuace cen, výpadky dodávek energie, poruchy anebo také útoky (Kraj Vysočina 2017: 155). Stejně cíle ve své ÚEK má vytyčený také Jihomoravský (Jihomoravský kraj 2018: 12) a Jihočeský kraj (Jihočeský kraj 2018: 14). Způsob, jakým definují vybrané kraje strategické cíle svých ÚEK je v podstatě totožný, jelikož vychází ze SEK. Kraj Vysočina zveřejnil svá stanoviska ke koncepčnímu materiálu vydaného vládou, který se týká stavby malých modulárních reaktorů. Tato cesta se jeví kraji jako přínosná k posílení energetické bezpečnosti státu (Oulehlová 2023: 2). Hejtman jihočeského kraje Martin Kuba, který je považován za energetického experta ODS, hovoří o energetické bezpečnosti jako o hodnotě, jež se nedá finančně vyčíslit. V roce 2022 upozornil, že by se ceny energií neměly dotknout svobodného podnikání, a naopak by měla mít každá společnost k dispozici cenově dostupné zdroje (Perknerová 2022).

K jaderné bezpečnosti mají české ekologické organizace naopak kritický postoj. Za globální hrozbu považují environmentální organizace v České republice rozvoj jaderných zdrojů ve světě, jelikož by jaderné technologie mohly být přístupnější státům, které se vyznačují problematickými režimy. Obava panuje ze zneužití jaderných technologií, především zpracování vyhořelého paliva a obohacování uranu, k výrobě jaderných zbraní (Vondrouš 2018: 4). Zástupce hnutí Greenpeace Jan Rovenský komentoval na semináři s názvem Současné směřování české energetiky organizovaného Komisí pro energetiku a Komisí pro životní prostředí AV ČR v roce 2022, závislost České republiky, potažmo Evropské unie, na Ruské federaci. Dle jeho slov získalo Rusko od Evropské unie za fosilní paliva více peněz, než bylo poskytnuto Ukrajině (Hanáček 2022). Vhodnou cestou ke konci uhlí do roku 2033 a zároveň k dosažení nezávislosti na ruských fosilních palivech je dle Rovenského solidarita a jednotný postup států Evropské unie. Bezpečnost ohrožuje dle ekologických organizací také riziko jaderné havárie. K odůvodnění svých pochybností připomínají havárii ve Fukušimě a upozorňují, že se takové

havárie nemusí týkat pouze zastaralých reaktorů (Vondrouš 2018: 4). Ekologické organizace upozorňují, že by se stát měl spíše zabývat otázkou, jak v budoucnu pokrýt energetickou spotřebu České republiky i bez nových jaderných reaktorů, které považují za nákladné a geopoliticky riskantní (Hnutí DUHA 2018). Ve společné tiskové zprávě Hnutí DUHA, Calla a Greenpeace z roku 2018 vyzývají organizace vládu Andreje Babiše k přípravě aktualizace SEK. Ta je dle stanoviska zásadním krokem k zajištění energetické bezpečnosti České republiky. SEK z roku 2015 považují za zastaralou, a především plnění zadaných úkolů za nedostatečné. Mezi tyto úkoly zařadily organizace ve svém prohlášení z roku 2018 například odkládání přípravy novel podporující nové obnovitelné zdroje energií nebo nesplněné znevýhodnění používání hnědého uhlí k výrobě elektřiny ve velkých elektrárnách (Calla 2018a). V nové SEK by se měl objevit především důraz na rozvoj obnovitelných zdrojů energie a jasné strategie, které naplno využijí potenciál energetické efektivity (tamtéž). Co se jaderné bezpečnosti týče, organizace se snaží upozorňovat na možné dopady havárií jaderných elektráren a úniku radioaktivních látek do okolí, které ohrožují nejen životní prostředí, ale také zdraví obyvatel. K utvrzení svého postoje se organizace Greenpeace opírá o výrok profesora Jacobsona ze Stanfordské univerzity, který uvádí, že určité procento jaderných reaktorů čelí různému stupni tzv. meltdownu (Greenpeace ČR 2019), tudíž nelze nikdy zaručit stoprocentní bezpečnost provozu jaderných elektráren. S případnou jadernou havárií souvisí také vysoké náklady k odstranění škod. Jediný aktér, který může pojistit stavbu nových reaktorů je stát, což podle Greenpeace znamená, že by náklady k zahlazení dopadů havárie financovali daňoví poplatníci (tamtéž).

V rámci jaderné bezpečnosti často environmentální organizace apelují na politické reprezentanty a provozovatele jaderných elektráren, aby vylepšili informovanost a transparentnost, zapojili více veřejnost do rozhodovacích procesů a prosazovali nasazení nejmodernějších technologií, které zmírní dopady na životní prostředí, a především chrání před možnou jadernou havárií a úniku radioaktivních látek do okolí. Často tak ekologické organizace iniciují veřejné debaty na téma jaderné bezpečnosti a energetické bezpečnosti státu. Koncepce energetické bezpečnosti státu by dle Greenpeace měla zahrnovat také opatření, která upevní energetickou

soběstačnost domácností, obcí a firem a podpoří decentralizaci přenosové sítě (Greenpeace 2023). Tyto argumenty poskytla organizace vládě v připomínkovém řízení k vypracování nového VPEK.

4.2 Podíl jaderné energie v energetickém mixu

Jaderná energetika má své dlouhodobé a pevné místo v energetickém mixu země. To bylo potvrzeno SEK, kterou schválila vláda Bohuslava Sobotky v roce 2015. Jedním z hlavních cílů aktualizace SEK byla potřeba definovat a nasměrovat energetický mix České republiky k dalšímu vývoji. Vyvážený energetický mix patří mezi strategické priority stanovené v SEK. Vyváženým mixem je myšlen mix primárních zdrojů energie a také zdrojů k výrobě elektřiny. Zahrnovat by měl široké spektrum domácích zdrojů a podporovat jejich efektivní využití (MPO 2014: 45). Podle SEK lze vyváženého mixu dosáhnout, pokud stát bude zasahovat do tržního vývoje, například prostřednictvím zásahů zajišťujících dostatečnou regulaci a opatřeními podporující výstavby nových zdrojů (MPO 2014: 5). Tyto kroky, musí být prováděny nejen na národní úrovni, ale také na regionální a celounijní úrovni, jinak hrozí dle aktualizované SEK narušení fungování vnitřního trhu (tamtéž). Energetický mix preferuje využívání domácích primárních zdrojů energie (obnovitelné zdroje a uhlí), především k zajištění zásobování teplem. Výroba elektřiny by měla být zajištěna primárně skrze jadernou energii (MPO 2014: 46). Mix také cílí na udržení přijatelné míry dovozní závislosti (MPO 2014: 10). Energetický mix musí být sestaven s ohledem, na případné zařazování nových zdrojů, při kterém nebude nutné provádět rozsáhlé rekonstrukce systému. SEK také počítala s vyšším podílem zemního plynu v energetickém mixu země (MPO 2014: 14). Od začátku války na Ukrajině se ovšem snaží celá Evropská unie snížit svou spotřebu zemního plynu. SEK počítá s přechodem z energetického mixu založeného především na spalování uhlí na mix, jehož hlavní složku bude tvořit atomová energie. Takový mix zajistí pro Českou republiku energetickou bezpečnost i flexibilitu (MPO 2014: 46). Díky moderním technologiím by měl být umožněn plynulý přechod na plnou konkurenceschopnost obnovitelných zdrojů a potencionální přístupnost reaktorů čtvrté generace a jaderné fúze (tamtéž).

V roce 2024 je připravována nová aktualizace SEK, jejímž hlavním cílem má být zajištění procesu dekarbonizace energetiky a zároveň udržení její konkurenceschopnosti a energetické bezpečnosti. Aktualizovaná koncepce počítá s přechodným mírným vzestupem využívání zemního plynu jako tranzitního paliva a snížením podílu spalovaného uhlí (MPO 2024a). Energetický mix státu by měl být tvořen především jadernou energií a energií vyrobenou obnovitelnými zdroji, přičemž by jádro mělo být stabilním zdrojem pro výrobu elektřiny, ale také by se měl zvyšovat jeho podíl na výrobě tepla (tamtéž). Podle stávajícího premiéra Petra Fialy nemá Česká republika například vhodné geografické podmínky k rozvoji větrných elektráren, čímž je využití energie z větru značně limitované (Vláda ČR 2024c). Vyzdvihuje ale využívání fotovoltaických elektráren, jichž v České republice stále přibývá. Na začátku svého vládního období slíbila vláda Petra Fialy zvýšení počtu fotovoltaických elektráren, což se dle jeho slov, která zazněla na konferenci Efektivní energetika, podařilo (tamtéž). Podle dat Solární asociace (nedatováno) v roce 2023 přibylo necelých 83 tisíc fotovoltaických elektráren, což je o 49 tisíc než předešlý rok. Data Českého sdružení regulovaných elektroenergetických společností (ČSRES) předkládají počet připojených fotovoltaických elektráren do sítě od roku 2022 na 116 740 (MPO 2024c). Organizace Greenpeace a Hnutí DUHA naopak upozorňují, že Česká republika prozatím nevyužila naplno potenciál energie z větru a slunce. Oproti tomu možnosti vodních elektráren a spalování lesní biomasy jsou již téměř vyčerpány (Greenpeace ČR – Hnutí DUHA 2021: 38).

Skupina ČEZ respektuje energetický mix vymezený ve SEK, přičemž plně podporuje rozvoj jaderné energetiky. Daniel Beneš, generální ředitel společnosti ČEZ, má představu energetického mixu, který se opírá o bezemisní a levně vyrobenou elektřinu, tedy z jaderných a obnovitelných zdrojů energie. Obnovitelné zdroje nevidí Beneš ze začátku tak finančně výhodné, avšak podle něj se tyto zdroje vyplatí z dlouhodobého hlediska, jelikož se k nim nevážou náklady spojené s emisními povolenkami (Klímová 2023). Zároveň si ale ČEZ uvědomuje omezené možnosti České republiky při využívání obnovitelných zdrojů, které limitují geografické podmínky a také legislativní ochrana životního prostředí. Tomáš Pleskač ze Skupiny ČEZ uvedl za společnost, že věří ve využívání tzv.

malých modulárních reaktorů, které chce ČEZ stavět nejen v areálech jaderných, ale také uhelných elektráren, a jejich pevného zařazení do energetického mixu České republiky (Horáková 2023). Spotřeba elektrické energie se má dle jejich predikcí v budoucnu zvyšovat v důsledku zvýšené poptávky ze strany spotřebitelů, a také vzestupu elektromobility (Skupina ČEZ 2024a). ČEZ podporuje jadernou energii, jelikož ji považuje za stabilní zdroj, který zajistí spolehlivé a bezpečné dodávky zejména elektrické energie. Společnost vyzdvihuje také nízké emise, které jaderné zdroje produkují a považují ji tak za vhodný nástroj, kterým může Česká republika dostát svým závazkům v dosažení klimatické neutrality. Svě argumenty opírají například o publikace zveřejněné Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (tamtéž). Co se týče obnovitelných zdrojů energie, ČEZ se snaží zvyšovat jejich podíl ve svém výrobním portfoliu. Z tohoto důvodu přihlásil ČEZ své projekty do výzvy Evropské unie, ve které finančně podporuje zelené projekty z Modernizačního fondu. V období 2021–2022 bylo takto podpořeno sedmáct projektů (Schreier 2023). Společnost se také domnívá, že změna energetického mixu, jenž bude ovlivněn několika faktory, by mohla zabránit, že se z České republiky stane dovozce elektřiny již kolem roku 2030, jak některé scénáře predikují (Klímová 2023).

Energetický mix Jihočeského kraje v období mezi léty 2001–2014 zaznamenal nárůst obnovitelných zdrojů energie (Jihočeský kraj 2018: 13–14). To lze vyčíst v ÚEK Jihočeského kraje, která pracuje s daty do roku 2017. Koncepce počítá do budoucna se zvýšením podílu jaderné energie v energetickém mixu kraje. Martin Kuba, hejtman Jihočeského kraje vidí jadernou energii jako zásadní zdroj energie pro Českou republiku, který by mohl nahradit uhlí. Výhodu spatřuje v nezávislosti atomové energie na počasí. Zbytek mixu by měl být založen na kombinaci stávajících i nových zdrojů energie, které jsou výhodné z ekonomického hlediska a nezatěžují výrazně životní prostředí. Jako nové zdroje jsou označeny obnovitelné zdroje energie, kogenerační zdroje a teplárenství (Jihočeský kraj 2018: 111). Definované strategické cíle ÚEK – bezpečnost, konkurenceschopnost a udržitelnost, jsou dále specifikovány do dílčích cílů, které definují požadovanou úroveň diverzifikace energetického mixu (Jihočeský kraj 2018: 214). Kraj Vysočina ve své koncepci strategického rozvoje kraje předkládá okolnosti, které

by měly být při sestavování energetického mixu brány na vědomí. Mezi faktory, jež je potřeba zohlednit patří především vliv na životní prostředí, nezasahování do hospodaření s krajinou a vliv na estetickou hodnotu samotné krajiny (KÚ Kraje Vysočina 2020: 55).

Ekologické zájmové skupiny kritizují vyšší podíl jaderných zdrojů v energetickém mixu. Argumentem, proč nezvyšovat počet jaderných reaktorů, potažmo podíl jaderné energie v energetickém mixu České republiky, je potřeba vysokých investičních nákladů, které znemožní efektivní uplatnění atomové energie na trhu. Hnutí DUHA a Calla předpokládají, že by byly za potřebí zásahy ze strany státu, došlo by k ovlivnění konečné ceny elektřiny, čímž by byly negativně ovlivněni především spotřebitelé a daňoví poplatníci (Calla 2018b). Dle těchto organizací vláda úmyslně v NAP JE bagatelizuje reálné náklady, které budou několikanásobně vyšší, což ostatně ukazují na příkladech z ostatních států jako je například Francie, Maďarsko, Finsko nebo Slovensko (Greenpeace ČR – Hnutí DUHA 2021: 21). Náklady se netýkají pouze samotné výstavby, ale také výdajů spojených s posílením dopravní infrastruktury k převozu těžkých dílů jako jsou reaktorové nádoby či parogenerátory. Vedle dopravy je potřeba investovat do posílení přenosových sítí. Taktéž nakládání s vyhořelým palivem obnáší jisté investice, především vybudování hlubinného úložiště. Z těchto důvodů shledávají české ekologické organizace další rozvoj jaderné energetiky jako velkou zátěž pro českou ekonomiku (Calla 2018b). V květnu roku 2022 byla uspořádána konference Nadechnutí 2022 ekologického a klimatického hnutí. Na konferenci participovalo celkem třicet sedm různých iniciativ a organizací. Do debaty přispěl také Edvard Sequens, zástupce hnutí Calla, Jiří Koželouh z Hnutí DUHA a Jan Rovenský, který na konferenci reprezentoval organizaci Greenpeace. Jedním z diskutovaných témat bylo prosazení realistického energetického mixu 2030 (Zelený kruh – Klimatická koalice 2022: 5). Česká republika by se měla soustředit na snižování své spotřeby a zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie. Naději vidí v programovém prohlášení vlády Petra Fialy, které zvyšuje šanci na prosazení dlouho očekávaných legislativních změn a dotačních pravidel pro další vývoj obnovitelných zdrojů energie (tamtéž). Energetický mix by měl zohledňovat několik faktorů – „ochrana

biodiverzity a krajiny; spolehlivost dodávek energií; geopolitická bezpečnost; cenová dostupnost; ochrana klimatu“ (Zelený kruh – Klimatická koalice 2022: 6).

4.3 Úložiště radioaktivního odpadu a vyhořelého jaderného paliva a dopad na životní prostředí

Nízko a středně aktivní radioaktivní odpad, který produkují jaderné elektrárny se v České republice ukládá nyní do kontejnerů v blízkosti Dukovanské elektrárny (Skupina ČEZ 2024a). Stát již dlouhodobě uvažuje o vybudování hlubinného úložiště, kde by mohl být odpad bezpečně skladován. SEK z roku 2015 počítá se zajištěním legislativních, administrativních a společenských podmínek jeho vybudování a provozu. Koncepce ukládá také definování podmínek pro další nakládání s vyhořelým jaderným palivem, které může být dále využito jako cenná surovina (MPO 2014: 59). Prozatím jsou vytipovány čtyři lokality – Horka a Hrádek na Vysočině, Janoch v Jihočeském kraji a Březový potok na Klatovsku (ČTK 2024a). Obce, kterých se možné budování úložiště dotýká se proti němu dlouhodobě vymezují. Během vlády Andreje Babiše zazněl návrh, ze strany tehdejšího slovenského premiéra Petra Pellegriniho, že by Česká a Slovenská republika mohly společně hledat řešení ukládání vyhořelého jaderného paliva (ČTK 2019a). Platforma proti hlubinnému úložišti, která sdružuje dotčené obce a jejímž členem je také sdružení Calla vyjádřilo znepokojení, že by se v České republice mohl objevit jaderný odpad z jiných zemí. Proto požádali Babiše o schůzku, na níž se mělo na toto téma diskutovat (Nechceme úložiště 2024a). V listopadu roku 2023 schválila vláda Petra Fialy návrh zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu, který reguluje práva a lhůty dotčených samospráv v jednotlivých řízeních (ČTK 2023). V únoru 2024 byl tento zákon podepsán prezidentem republiky (SÚRAO 2024a) a od července téhož roku vejde v platnost (Zákon č. 53/2024 Sb.). V zákoně je definováno, že o lokalitě hlavního a záložního úložiště rozhodne vláda České republiky svým usnesením na návrh Ministerstva průmyslu a obchodu (Zákon č. 53/2024 Sb.: § 4 čl. 3–4). Obce tak nebudou mít právo veta. Usnesení následně předá oběma komorám Parlamentu České republiky a po uplynutí stanovené lhůty vejde v platnost (Zákon č. 53/2024 Sb.: § 4 čl. 4). Vláda má také pravomoc poskytnout

kompenzaci dotčeným samosprávám nad rámec atomového zákona (SÚJB 2024a). Zákon také vymezuje podmínky účasti obcí v jednotlivých fázích řízení o stanovení chráněného území pro hlubinné úložiště (tamtéž). Pro lepší komunikaci plánuje vláda sestavit pracovní skupinu, která usnadní jejich participaci na přípravách a provozu úložiště (ČTK 2023).

V rámci boje proti klimatickým změnám prosazovaly české vlády jadernou energii jako vhodné řešení. Již Bohuslav Sobotka na energetické konferenci při EU zdůraznil roli jaderné energetiky při boji se změnou klimatu. Pro Českou republiku je jádro totiž podstatným zdrojem, díky němuž bude možné dokončit proces dekarbonizace (MZV 2015). Také během vlády Andreje Babiše bylo na poli Evropské unie ze strany České republiky prosazováno jádro jako bezemisní zdroj energie, díky kterému lze dosáhnout uhlíkové neutrality. Dle Babiše je nutné zajistit proces dekarbonizace tak, aby neohrozil českou ekonomiku a průmysl (ČTK 2019b). I premiér Petr Fiala se nadále snaží prosazovat jadernou energii jako bezemisní zdroj. Za úspěch považuje například zařazení jádra do evropské taxonomie (Vláda ČR 2024c). Jeho vláda připravila zákon, který upravuje výběr lokality úložiště radioaktivních odpadů (Vláda ČR 2024c).

ČEZ má v plánu dosáhnout klimatické neutrality do roku 2040 (Schreier 2023). Podle Daniela Beneše, generálního ředitele ČEZ, je jaderná energie v globálním měřítku po vodních elektrárnách druhým největším zdrojem výroby energie s nulovými emisemi oxidu uhličitého (ČTK 2021b). S využíváním jaderné energie, kterou ČEZ považuje za pevnou složku energetického mixu země, souvisí také odpovědnost za skladování vyhořelého paliva. ČEZ argumentuje tím, že ukládání jaderného odpadu do hlubinného úložiště je jediným bezpečným, technicky realizovatelným a ekonomicky šetrným řešením (Skupina ČEZ 2024e). ČEZ odkládá každoročně určitý finanční obnos na jaderný účet, ze které by se měla zaplatit výstavba úložiště, prozatím tato částka dělá třicet šest miliard (Patočková 2023). Dle atomového zákona musí společnost odvádět za každou vyrobenou megawathodinu padesát pět korun (Zákon č. 263/2016 Sb.: § 122). Chystaná je však valorizace této částky. ČEZ, dle vyjádření tiskového oddělení, bude

respektovat všechny závazky plynoucí z novelizace atomového zákona a dalších právních předpisů České republiky (Patočková 2023).

Kraj Vysočina inicioval několik setkání ohledně úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva (Říhová 2021). S obcemi na svém území, kterých se dotýká stavba hlubinného úložiště, uzavřel kraj memorandum „o společném postupu při jednání o otázce potenciálního hlubinného úložiště jaderného odpadu“ (Kraj Vysočina 2023), které má zajistit respektování zájmů a požadavků dotčených obcí. I Vysočina totiž považuje za důležité vybudovat místo pro bezpečné skladování vyhořelého jaderného paliva. Kriticky se ovšem staví ke způsobu, jakým vládní orgány komunikují s místními samosprávami, kterých se možné umístění úložiště dotýká. Narozdíl od kraje stát nejedná s obcemi jako s rovnocennými partnery. Jihočeský kraj, ve kterém je vytipována možná oblast pro hlubinné úložiště, se dlouhodobě snaží o jeho umístění mimo své území., jelikož jej považuje za hrozbu pro životní prostředí (Jihočeská kraj 2021).

K výstavbě a provozu hlubinných úložišť radioaktivního odpadu a vyhořelého paliva je zapotřebí vysokých nákladů, proti kterým se staví environmentální zájmové skupiny (Vondrouš 2018: 2). Ve svém společném stanovisku udávají množství předpokládaného vyprodukovaného vyhořelého paliva z JE Dukovany a JE Temelín na čtyři tisíce tun, což považují za alarmující číslo (Vondrouš 2018: 3). V případě nových reaktorů by toto číslo mohlo být ještě vyšší. V infolistu, který vydalo v roce 2024 hnutí Calla, se udává hodnota až deset tisíc tun vyhořelého paliva (Sequens 2024).

Ekologická hnutí upozorňují také na rizika spojená s vyhořelým jaderným palivem. Hlavním argumentem je samozřejmě dopad ionizujícího záření na životní prostředí a lidské zdraví, ale také možnost jeho zneužití k vojenským účelům. Za negativum považují dobu potřebnou k izolaci takového dopadu, která činí stovky tisíc let a upozorňuje, že lidská společnost nemá s takovým časovým horizontem zkušenosti (tamtéž). Ani alternativní způsoby nakládání s radioaktivním odpadem nepovažují za vhodná. Jedním ze způsobů je další přepracování jaderného paliva na směsné palivo pro lehkovodní reaktory, při kterém se odděluje uran a plutonium a vzniká tak další radioaktivní odpad. Ten má sice menší radiotoxicitu, avšak jeho

správná izolace je mnohem složitější, a dle Cally dochází také k únikům radioaktivních látek do okolí (tamtéž). Druhým alternativním řešením, jak nakládat s vyhořelým jaderným palivem, je jeho transmutace, což je proces, při kterém dochází k přeměně radioaktivních látek na jiné, které jsou méně rizikové svou radiotoxicitou. Opět zde zaznívá argument, že dochází k další tvorbě velkého množství radioaktivního odpadu. Tento způsob také nepovažují environmentální organizace za ekonomicky výhodný, dokonce méně než samotné vybudování hlubinného úložiště (tamtéž).

Calla oponuje možnosti vybudování mezinárodního hlubinného úložiště ve vzdálené části světa. Toto řešení považuje přinejmenším za neetické, jelikož by se o radioaktivní odpad měl starat ten stát, který ho vyprodukuje. Zároveň to neřeší dopady na vybranou lokalitu, pouze se přenesou na jiné místo (tamtéž). Provoz hlubinného úložiště s sebou nese velká rizika. Ekologické organizace upozorňují, že by mohlo dojít například ke kontaminaci zemského povrchu a kontaminaci vodních zdrojů. Velmi rizikový je pak převoz vyhořelého paliva ze stávajících kontejnerů, které se nacházejí v blízkosti jaderných elektráren do nově vybudovaného hlubinného úložiště. Tomuto převozu se Česká republika nevyhne, jelikož tyto kontejnery nejsou určeny k dlouhodobému skladování radioaktivních látek. Možný scénář počítá s převozem těchto kontejnerů po železnici. Kontejnery jsou sice testovány na devadesát pět procent možných nehod při převozu, avšak Calla vyzdvihuje zbylých pět procent dopravních nehod jako velmi pravděpodobných (Sequens 2024). Dále za velké riziko označuje přendávání vyhořelého jaderného paliva ze stávajících kontejnerů do těch úložných, ke kterému by mělo docházet v tzv. horké komoře. Ta je součástí plánu hlubinného úložiště a podle Cally představuje největší riziko zamoření při ukládání vyhořelého paliva (tamtéž). Ve své informační kampani se Calla věnuje také možným dopadům na region, kde se bude úložiště nacházet. Mezi ně řadí zvýšenou koncentraci dopravy, hluku a prašnosti. Dále také upozorňuje na možnost ztráty podzemních vod v důsledku budování úložiště a nárůst skepticismu vůči nezávadnosti zemědělských plodin z této oblasti (tamtéž). Calla komentuje také přístup státu k hledání možné lokality, při kterém mají místní samosprávy a jejich obyvatelé limitované možnosti hájení svých legitimních zájmů (tamtéž).

Greenpeace, Hnutí DUHA i Calla dále rozporují jadernou energii jako čistý zdroj a poukazují na dopady uranové těžby v České republice, například na Příbramsku (Vondrouš 2018: 3). Upozorňují také, že tyto dopady budou muset řešit ještě další generace (tamtéž). Organizace sice uznávají, že samotná výroba energie skrze jaderné zdroje má velmi nízké emise skleníkových plynů, avšak proti dalšímu rozvoji se vymezují. Oproti větrným elektrárnám vyprodukují jaderné zdroje až pětadvacetkrát více emisí oxidu uhličitého (tamtéž). Za riziko označují také změnu podnebí, jelikož větší a déle trvající teplo znesnadňuje chlazení jaderných elektráren, a jako příklad udávají francouzskou společnost EDF, která musela z důvodu příliš teplé vody v řekách odpojit čtyři reaktory ve třech elektrárnách (Vondrouš 2018: 3–4).

Hnutí DUHA i hnutí Calla předkládají jasný argument, že jaderná energie nemá ambice vyřešit klimatické změny. Za negativum považují především vysoké výdaje, které by mohly být využity do rozvoje obnovitelných zdrojů energie. Energii z jádra označují také jako nízkoemisní, ale ne bezemisní. Což podle organizací hraje velkou roli. Produkce emisí oxidu uhličitého považují za pádný argument, proč nadále nerozvíjet jadernou energii, ale naopak podpořit energii z obnovitelných zdrojů. Potenciál jaderné energie k řešení klimatické změny byl probrán výše zmíněnými hnutími a společně s Jihočeskými matkami a pozvanými experty, na konferenci Nuclear Energy Conference v roce 2020, jež se zabývala jadernou energetikou v čase globální změny klimatu (Hnutí DUHA 2020). Energetický konzultant hnutí Calla Edvard Sequens na konferenci upozornil, že jadernou energii nelze považovat za vhodnou k řešení klimatické krize, jelikož není bezemisním zdrojem a provází ji také řada rizik (tamtéž). Taktéž Greenpeace nevidí v jaderné energii řešení klimatické krize. Jejich hlavním argumentem je doba, která je zapotřebí k postavení nových reaktorů. Dle jejich odhadů by nový blok mohl začít fungovat mezi léty 2038-2047, což je vzhledem k vytyčenému cíli snížit do roku 2030 emise oxidu uhličitého o padesát procent a do roku 2050 neprodukovat emise, příliš pozdě (Greenpeace ČR 2019). Argument ze strany státu, že by jaderné elektrárny měly nahradit ty uhelné nepovažuje organizace Greenpeace za relevantní. Česká republika by mohla rozhodnout o uzavření některých uhelných elektráren již nyní, jelikož je část takto vyrobené energie

exportována do zahraničí. Zbylou část uhelných elektráren by se měla postupně nahradit obnovitelnými zdroji energie (Jeřábek 2020). Svou pozornost by Česká republika měla věnovat projektům jako je Zelená úsporám. Mnohá opatření mohou být provedena v relativně krátkém čase, například investice do zateplování nebo chytrých sítí. Greenpeace předkládá data Komory obnovitelných zdrojů energie a Cechu akumulace a fotovoltaiky, která ukazují nárůst pracovních míst a podporu malým a středním podnikům v případě podpory zelené ekonomiky. Nespornou výhodou obnovitelných zdrojů spatřují v menších finančních i časových nákladech (tamtéž).

4.4 Výstavba nových jaderných zdrojů

Od roku 2009 bylo zamýšleno rozšíření JE Temelín o další blok. Vláda Bohuslava Sobotky se v roce 2014 rozhodla z důvodu stále probíhající debaty o budoucím vývoji energetiky na poli Evropské unie, neposkytnou státní garance pro výstavbu (Vláda ČR 2014a). Své rozhodnutí hájí tím, že nebude riskovat finanční prostředky svých občanů a nemůže se zavázat ke kompenzaci cen elektřiny, kterou nelze předvídat (tamtéž). Bohuslav Sobotka také argumentuje tím, že by nebylo vhodné riskovat stejně jako v případě solárních elektráren (tamtéž). V návaznosti na toto rozhodnutí zrušila společnost ČEZ zadávací řízení na rozšíření JE Temelín o třetí a čtvrtý blok (ČT24 2014). Přesto, ale Vláda nadále vyjadřovala podporu vývoji jaderné energetiky. To lze potvrdit schválením aktualizace SEK v roce 2015, ve které se počítá s prodloužením životnosti stávajících čtyř jaderných bloků v areálu JE Dukovany a s možnou výstavbou bloku pátého (MPO 2014: 14).

Na konci roku 2019 se zúčastnila česká delegace s předsedou vlády Andrejem Babišem konference OSN COP25 týkající se změny klimatu (Sequens 2019). Na předcházející tiskové konferenci bylo zdůrazněno, že jádrem vládní klimatické politiky bude výstavba nových jaderných reaktorů, které by měly nahradit stávající uhelné elektrárny (tamtéž). Vládní zmocněnec pro jadernou energetiku Jaroslav Míl zdůraznil, že pro Českou republiku není možné ekonomicky, personálně ani technicky možné postavit do roku 2040 dva bloky. Počítá se tedy pouze s jedním (tamtéž). Tato vláda také definitivně rozhodla o společnosti ČEZ jako investoru pro budoucí výstavbu bloků v Dukovanech. Podle jihočeského hejtmana se jednalo

o ústupný manévr. Naopak by stát měl mít větší kontrolu a odpovědnost nad finanční částkou pro rozšíření jaderných elektráren. Za nejlepší variantu považuje investora v podobě stoprocentně vlastněné společnosti Českou republikou (Žižka 2019). Zároveň by Kuba podpořil spíše rozšíření temelínské elektrárny, jelikož přípravy výstavby dalšího bloku byly v pokročilejší fázi. JE Temelín je také výhodnější vzhledem k malé hrozbě nedostatku vody k chlazení reaktorů (tamtéž).

Vláda Petra Fialy rozhodla v lednu roku 2024 o změně tendru na dostavbu jaderného bloku v lokalitě JE Dukovany. Místo závazné nabídky týkající se jednoho bloku požádala česká vláda o dodání závazné nabídky zahrnující výstavbu čtyř bloků – dva pro JE Dukovany a dva pro JE Temelín (Klímová 2024). Z nabídky zájemců byla vyřazena americká firma Westinghouse, kvůli nesplnění všech podmínek soutěže (tamtéž). Výstavba čtyř bloků ještě není závazná. Vláda si vybere definitivní počet bloků a termín jejich stavby až dle konečné ceny. Ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela zastává výstavbu tzv. dvojbloku, který je pro Českou republiku ekonomicky výhodnější (tamtéž). Fiala taktéž naznačil, a pravděpodobně to od účastníků tendru také očekává, že by se cena mohla v případě nabídek na čtyři bloky snížit za každý blok o 25 % (tamtéž). Mimo velkých jaderných bloků počítá vláda s menšími modulárními reaktory, které by se mohli objevit na místě nynějších uhelných elektráren. Fiala o rozvoji jaderné energetiky hovořil jako o jaderné renesanci, do jejíhož čela se chce Česká republika postavit a stát se tak v budoucnu centrem nových jaderných technologií (Vláda ČR 2024c). Zároveň premiér přiznává, že obnovitelné zdroje energie budou v České republice růst rychlejším tempem, díky jejich nižším nákladům (tamtéž). Rozšíření JE Dukovany o pátý blok považuje za klíčový projekt pro budoucnost, který přispěje k energetické bezpečnosti a nezávislosti České republiky (ČT 24 2022).

qVýstavba až čtyř bloků je pro ČEZ zásadní, jelikož největší část elektřiny je v České republice vyrobeno skrze uhelné elektrárny. Ty provází náklady za emisní povolenky, jejichž cena v posledních letech vzrostla a také se kvůli nim zvyšuje konečná cena elektřiny (Klímová 2024). Z tohoto důvodu má ČEZ zájem na výstavbě více bloků, které by nahradily výkon stávajících uhelných elektráren (tamtéž). K pokrytí veškeré potřeby elektřiny je dle generálního ředitele ČEZU

Daniela Beneše nutné do roku 2050 postavit celkem čtyři reaktory (tamtéž). Mimo těchto reaktorů je potřeba dle Beneše postavit několik malých modulárních reaktorů společně s obnovitelnými zdroji, které by pokryly zbývající spotřebu elektřiny (tamtéž). Jelikož vládní energetika počítá s odstavením uhelných elektráren do roku 2033, považuje Beneš za nevyhnutelné jejich dočasné nahrazení plynovými elektrárnami, které se nemusí narozdíl od obnovitelných zdrojů spoléhat na vnější faktory a jejichž výstavba je mnohem méně finančně a časově nákladná oproti jaderným zdrojům (Klímová 2023). Do roku 2032 chce ČEZ rozšířit JE Temelín o malý modulární reaktor. Podle společnosti jde o projekt s velkým potenciálem a vnímají ho jako vhodné doplnění ke stávajícím dvěma blokům a také dalšímu rozvoji obnovitelných zdrojů energie, jelikož je společnost plánuje v budoucnu stavět také v areálech uhelných elektráren, které budou odstavovány (Horáková 2023). Zároveň jejich rozmach vidí jako cestu k udržení pozice České republiky jako světové špičky v oblasti jaderné energetiky (tamtéž). Plán na rozšíření JE Temelín o malý modulární reaktor potvrdila v září roku 2022 také Vláda České republiky. Podle ní bude projekt posilovat energetickou bezpečnost a soběstačnost státu, která je ohrožena konfliktem na Ukrajině (ČTK 2022b).

Z dostavby JE Dukovany by měl těžit celý region. Jižní Morava je totiž považována za hospodářsky ohroženou periferii. Jihomoravské hejtmanství vyzdvihuje změny, které mohou nastat v oblasti dopravy, zaměstnanosti, ekonomiky, technické a sociální infrastruktury, životního prostředí a také nabídky služeb. Přičemž tyto změny mohou být pozitivního či negativního charakteru (Osouch 2023). Jihomoravská města se připravují na příliv nových obyvatel v důsledku čehož mění své územní plány způsobem zvýhodňující bytovou výstavbu. Jihomoravský kraj přislíbil pomoc i menším obcím. Obavy panují především kvůli zvýšené dopravě (tamtéž).

Nadcházející zvýšenou koncentrací dopravy a převoz těžkých a nadrozměrných dílů pro výstavbu nového reaktoru řeší i kraj Vysočina. Opatření se týkají nejen stávajících silnic, ale také opravy mostu a výstavbě nových komunikací, které budou po převozu opět zrušeny (Kraj Vysočina 2024a). Kraj se na rozšíření

Dukovan připravuje již delší dobu. Mimo opravy silnic také stavěním obchvatů (tamtéž). Pro zmapování všech přínosů a rizik spojených s rozšířením JE Dukovany je potřeba vypracování nezávislé analýzy, která zhodnotí dopady na region. Financována je tato analýza nejen krajem Vysočina, ale také Jihomoravským krajem a Ministerstvem pro místní rozvoj (Hubingerová 2024). Zadání odborné analýzy představil premiér Fiala společně s ministrem pro místní rozvoj Ivanem Bartošem a ministrem dopravy Martinem Kupkou na březnovém setkání v Třebíči, které inicioval hejtman Vysočiny Vítězslav Schrek. Mezi pozvanými k debatě byli také předseda Senátu, senátorka zvolená za obvod Třebíč a hejtman Jihomoravského kraje Jan Grölich (Kraj Vysočina 2024b). Předpokládá se, že rozšíření JE Dukovany bude mít největší dopad na ekonomickou stránku kraje. Očekává se vznik až tisíce nových pracovních míst (tamtéž). Hejtman Jihomoravského kraje na setkání děkoval vládě za vstřícný přístup a vyzdvihl potřebu pomoci pro kraj ze strany státu především v oblasti dopravní infrastruktury. Sám kraj proto již několik let modernizuje komunikaci na trase Jihlava – Třebíč – Dukovany (tamtéž).

ÚEK Jihočeského kraje počítá s tím, že by případné rozšíření JE Temelín o další bloky zajistilo kraji vyšší soběstačnost a přispělo k vyšší energetické bezpečnosti České republiky (Jihočeský kraj 2018: 111). Ve strategii rozvoje kraje Vysočina je podporováno rozšíření JE Dukovany o nové bloky a prodloužení životnosti těch stávajících vzhledem ke skutečnosti, že pro kraj, a především pro region Třebíčsko zajišťuje více než tisíc pracovních míst a také výrazně přispívá k energetické soběstačnosti kraje (KÚ Kraje Vysočina 2020: 55).

Ekologické organizace v České republice zastávají jednotné stanovisko, že jaderné reaktory nejsou řešením klimatické krize. Naopak aktivně prosazují výstavbu větrných elektráren, podporu solárním panelům a bioplynovým stanicím (Vondrouš 2018: 1). Problém vidí organizace především ve vysokých investičních nákladech, které by nakonec ovlivnili spotřebitele elektřiny a daňové poplatníky (tamtéž). V kontextu s energetickou krizí se také začíná hovořit o energetické chudobě. Tu můžeme popsat jako stav, kdy domácnosti sami nestačí na zajištění základních energetických potřeb, které zahrnují například vytápění, ohřev vody

(Zindulková 2022). Energetický konzultant sdružení Calla, Edvard Sequens, považuje očekávání ohledně energetické bezpečnosti a nezávislosti spojeném s tendrem za příliš vysoká a upozorňuje na rizika spojená s prodražováním projektu (ČT 24 2022). Výstavba nových reaktorů by potvrdila centralizaci české energetiky a upevnila by pozici státu i energetických společností, čímž se zvyšuje energetická závislost. Zelený kruh a jeho sdružené organizace naopak prosazují decentralizaci a podporu obcí a jednotlivců (Vondrouš 2018: 5). V roce 2020 podal ČEZ žádost SÚJB o povolení k umístění dvou jaderných bloků v lokalitě JE Dukovany, následně řešil tuto žádost Úřad ve správním řízení. Greenpeace kritizuje vynechání veřejnosti z rozhodovacího procesu, jelikož přichází o možnost prezentovat své argumenty. Před několika lety byla totiž v novele zákona o posuzování vlivu na životní prostředí vyřazena veřejnost z účasti na řízení (Jeřábek 2020). Zástupci sdružení Calla a Hnutí DUHA kritizují vládu, za rozhodnutí opuštění zadávacího řízení pro výstavbu pátého bloku v JE Dukovany, jelikož nenechala provést analýzu ekonomické a bezpečnostní výhodnosti jaderných elektráren, kterou přislíbila (Calla 2022). Obě organizace dlouhodobě upozorňují na podceňování ceny a termínu dokončení projektu (tamtéž). Na stejný problém poukazuje i organizace Greenpeace a připomíná neúspěšné řízení na rozšíření JE Temelín, které bylo započato v roce 2009 a o pět let později zrušeno (Jeřábek 2020). Argumentuje také tím, že v Evropě probíhají celkem čtyři podobné projekty a všechny provází časové zpoždění a vyšší finanční náklady (tamtéž). Naopak Greenpeace vyzdvihuje projekty podporující využívání obnovitelných zdrojů energie, především vzhledem k jejich výhodě rychlejšího dokončení, díky kterému mohou přispět k boji s klimatickými změnami (tamtéž). Ve stanovisku Zeleného kruhu se organizace shodují na předpokládaných vysokých finančních nákladech, které vzniknou nejen v důsledku výstavby nových reaktorů, ale také při likvidaci těch stávajících po skončení jejich životnosti. Další výdaje vzniknou při skladování radioaktivního odpadu z elektráren a také při těžbě a zpracování uranu (Vondrouš 2017: 1). Ta již sice od roku 2017 v České republice neprobíhá, ale náklady spojené se sanací škod jsou vysoké. Zelený kruh předpokládá, že od roku 1989 stát vydal na odstranění škod po těžbě uranu čtyřicet miliard korun a dalších šedesát miliard bude muset ještě investovat (tamtéž). Asociace argumentuje proti

dalšímu rozvoji jaderné energetiky také tím, že ve světě počet jaderných reaktorů postupně klesá. Členské organizace Zeleného kruhu kritizují také vládu České republiky, jelikož podle nich neprovedla nezávislé srovnání nákladů, které je potřeba vynaložit k výstavbě dalšího bloku, s ostatními variantami energetických zdrojů (Vondrouš 2017: 3).

5 ZÁVĚR

Do veřejně-politické debaty o vývoji jaderné energetiky se zapojuje velké množství aktérů, kteří zastávají buď kladný nebo negativní postoj k jejímu dalšímu rozvoji. Ve své diplomové práci jsem využila k popsání veřejně-politických arén terminologii představenou Grantem Jordanem a Jeremy John Richardsonem. K vymezení a definování relevantních aktérů mi posloužila terminologie zveřejněná Howlitem a Rameshem. Ti rozdělili veřejně-politické aktéry na státní aktéry, sociální aktéry a třetí širší skupinu aktérů, zahrnující veřejnost, výzkumné organizace, politické strany, masmédiá a zájmová sdružení. Z poslední kategorie jsem si pro splnění cíle vybrala pouze poslední skupinu aktérů, kategorii zájmových skupin.

Mezi státní aktéry řadím české vlády z let 2015-2024, jejichž předsedy byli Bohuslav Sobotka, Andrej Babiš a stávající premiér Petr Fiala. Postoj vládních orgánů k rozvoji a využívání jaderné energie můžeme popsat jako všeobecně kladný, a proto je lze zařadit mezi podporovatele jaderné energetiky. Druhou kategorií aktérů, kteří v mé závěrečné práci figurují, jsou sociální aktéři. Mezi tyto aktéry řadím územní samosprávy, konkrétně Jihočeský, Jihomoravský kraj a kraj Vysočina společně se společností ČEZ, která patří mezi významné aktéry v této veřejně-politické debatě. Skupinu ČEZ lze také jako jediného provozovatele jaderných elektráren v České republice přiřadit k podporovatelům jaderné energetiky. Naproti tomu postoj krajů k jejímu rozvoji není vždy pozitivní. Výhody, především v podobě tisíců pracovních míst, která díky jaderným elektrárnám v krajích přibyla, vidí jako velký přínos. Kriticky se ovšem staví například ke způsobu, jakým probíhá hledání vhodné lokality hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů. Kritický postoj k rozvoji jaderné energetiky zaujímají především environmentální zájmové skupiny, které

tvoří poslední kategorii aktérů – zájmové skupiny. Konkrétně byly pro tuto práci vybrány tři environmentální zájmové skupiny působící v České republice – Hnutí DUHA, Calla - Sdružení pro záchranu prostředí a Greenpeace. Tyto tři organizace jsou zároveň členem asociace Zeleného kruhu, tudíž jeho stanoviska jsou v práci brány jako stanoviska zmiňovaných zájmových skupin. Všechny tři organizace lze bezpochyby označit za odpůrce dalšího rozvoje jaderné energetiky. Vybraní aktéři působí ve veřejně-politických arénách, které byly vymezeny v teoretické části práce – arény parlamentní, exekutivní, zájmových (nátlakových) skupin a veřejnosti. Relevantní je také aréna médií, se kterou Howlett a Ramesh nepracovali.

Cílem mé diplomové práce bylo provést rozbor veřejně-politické debaty o jaderné energetice v České republice. To bylo provedeno nejprve vymezením relevantních aktérů, dále provedením analýzy současné podoby veřejné politiky v této oblasti a následně ve druhé části práce představení hlavních argumentů jednotlivých aktérů ve čtyřech vybraných oblastech. Tato témata, kterých se debata o jaderné energetice týká jsou energetická bezpečnost a bezpečnost jaderných zdrojů, podíl jaderné energie v energetickém mixu země, hledání lokality pro hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva a radioaktivních odpadů společně s možnými dopady rozvoje jaderné energetiky na životní prostředí. Čtvrtým tématem je výstavba nových jaderných zdrojů. Nutno podotknout, že tyto oblasti jsou spolu úzce provázány, a proto se argumenty jednotlivých aktérů často opakují.

Vláda Bohuslava Sobotky považovala energetickou bezpečnost České republiky za důležité téma, které vyzdvihovala i na poli mezinárodních organizací jako je Evropská unie či Visegrádská čtyřka. V tomto období se spíše hovoří o zemním plynu v souvislosti s energetickou bezpečností, avšak Sobotka zdůrazňoval také důležitost jaderných elektráren pro Českou republiku. Podobný postoj k energetické bezpečnosti zastával Andrej Babiš, který ji přirovnával k otázce národní bezpečnosti. Propagoval také rozšíření stávajících jaderných elektráren o nové bloky. Téma energetické bezpečnosti se dostalo do popředí především po začátku války na Ukrajině v roce 2022. Nynější předseda vlády Petr Fiala podporuje k posílení energetické bezpečnosti diverzifikaci zdrojů energie,

transportních tras a také dodavatelů. K tomu by měl výrazně přispět rozvoj jaderné energie, která by měla tvořit základ energetického mixu České republiky. Vyváženého mixu lze dle Státní energetické koncepce dosáhnout pomocí zásahů ze strany státu v podobě regulací a podpory pro nové zdroje energie. Kromě přínosu v oblasti energetické bezpečnosti vidí aktuální i bývalé vlády pozitivum jaderné energie v nízkém počtu produkovaných emisí oxidu uhličitého. Považují ji tedy za cestu, kterou lze naplnit klimaticko-energetické cíle, ke kterým se Česká republika zavázala. Co se týče výstavby nových jaderných zdrojů, nejprve vláda Bohuslava Sobotky nepodpořila rozšíření JE Temelín. Své rozhodnutí zdůvodnila tím, že se momentálně jedná o finanční risk, avšak podpora jaderné energetice trvá. Až vláda Petra Fialy započala s přípravami k rozšíření JE Dukovany a aktuálně požádala uchazeče o dodání závazných nabídek až na čtyři nové reaktory.

Mezi sociální aktéry je zařazena Skupina ČEZ, která se věnuje spíše tématu bezpečnosti jaderné energie a jako provozovatel jaderných elektráren ji vnímá velmi seriózně a pracuje na jejím zlepšení. Jadernou energii propaguje jako bezpečný způsob, kterým lze chránit životní prostředí a zároveň zajistit energetickou soběstačnost České republiky, proto také podporuje rozšíření obou jaderných elektráren. Energetický mix by měl být tvořen dle generálního ředitele ČEZ bezemisními zdroji, které zajistí dostupné ceny elektřiny, tedy jadernými a obnovitelnými zdroji energie. Součástí energetického mixu by měla tvořit také výstavba malých modulárních reaktorů. Jadernou energii prosazuje společnost za bezpečný a stabilní zdroj.

Téma energetické bezpečnosti a soběstačnosti je důležité i pro vybrané kraje v této práci. To potvrzují svými územními energetickými koncepcemi, ve kterých je bezpečnost definována jako jeden ze strategických cílů. Jihočeský kraj a kraj Vysočina do budoucna počítají s navýšením podílu jaderné energie v jejich energetickém mixu. Ten by měl být sestaven tak, aby neměl negativní dopady na životní prostředí, estetickou hodnotu krajiny a hospodaření s ní. Kritický postoj ovšem mají kraje k hledání lokality pro hlubinné úložiště. Negativně komentují především postoj státu k dotčeným místním samosprávám a argumentuje, že by s nimi měl stát jednat jako s rovnocennými partnery a v debatě respektovat zájmy a

požadavky těchto obcí. Jihočeský kraj se snaží o umístění úložiště mimo své území. Přestože kraje rozumí potřebě nalézt lokalitu, kde bude možné bezpečně skladovat vyhořelé palivo, obávají se, že by mohlo dojít k poklesu důvěry v zemědělství dotčeného regionu. V rozšíření JE Dukovany vidí především kraj Vysočina velký přínos po ekonomické stránce. Očekává se vznik nových pracovních míst a podpora rozvoje místních podniků. Změna nastane také v dopravě, což kraji může přinést lepší dopravní komunikace a spojení, ale také větší dopravní zátěž.

Poslední kategorií aktérů jsou zájmové skupiny. Konkrétně se jedná o tři environmentální organizace Hnutí DUHA, Calla a Greenpeace. Tyto tři organizace můžeme zařadit mezi odpůrce jaderné energie. Je potřebné uvést, že organizace ne vždy rozporují jadernou energii. Uznávají totiž jejich nízkou produkci emisí, avšak proti dalšímu rozvoji se silně vymezují. Tito aktéři se staví proti rozšiřování jaderných elektráren, jelikož nejsou dle jejich argumentů zcela bezemisním ani bezpečným zdrojem energie. Organizace argumentují možným rizikem jaderné havárie a odkazují na havárii v jaderné elektrárně Fukušima, ke které došlo v roce 2011. Tím chtějí poukázat na to, že ani vyspělá technologie nemůže zaručit stoprocentní bezpečnost. Dopad na životní prostředí má také těžba uranu, která u nás sice již neprobíhá, avšak to organizace označují pouze za přenesení problému za hranice. Za riziko považují také skladování vyhořelého jaderného paliva a radioaktivního odpadu. Upozorňují na možnou kontaminaci okolí a případný dopad na zdraví obyvatel. Velká kritika ze strany environmentálních skupin se snáší na rozvoj jaderné energetiky. Rozšíření JE Dukovany, případně JE Temelín, považují za enormní ekonomickou zátěž, a upozorňují na časté prodlužování časových termínů a zvyšování finančních nákladů. Dlouhé trvání výstavby nových zdrojů nevidí organizace jako efektivní cestu při řešení klimatické krize. Finanční prostředky by podle nich měl stát směřovat do rozvoje obnovitelných zdrojů energie, které mají větší potenciál při vyřazování uhelných elektráren z provozu a při celkovém procesu dekarbonizace české energetiky.

Pro úplné naplnění cíle mé práce je také potřeba zhodnotit, jakou roli hraje tato veřejně-politická debata v produkci energie státu. Můžeme si všimnout, že tuto

debatu formují nejen samotní aktéři, kteří se jí účastní, ale také dění na domácí a mezinárodní politické scéně. K takovým faktorům můžeme zařadit energetickou krizi a její dopady či geopolitické faktory jako je stále probíhající válka na Ukrajině. Podobu debaty a následných činů, především ze strany vybraných státních a sociálních aktérů, určují také právní předpisy České republiky a Evropské unie.

Mezi výše zmíněnými klíčovými aktéry můžeme nalézt, jak podporovatele jaderné energetiky, tak jejich odpůrce. Především environmentální zájmové skupiny jsou velmi aktivním aktérem v této debatě a svými aktivitami se snaží poukázat na ekonomické dopady, bezpečnostní rizika a prokázat špatný vliv na životní prostředí. V některých otázkách, především ohledně úložiště radioaktivních odpadů, se environmentální skupiny shodnou s dotčenými kraji a především obcemi. Na druhé straně blízké argumenty předkládá také stát a ČEZ, což je vzhledem k velkému podílu společnosti, který vlastní Česká republika, pochopitelné. I přes odlišné postoje debata přinesla shodu ostatních aktérů, mimo environmentálních organizací, na vybudování dalších bloků v JE Dukovany, čímž se role jaderné energetiky v energetickém mixu země zdůraznila a upevnila. Debata současně rozvíjí také bezpečnostní otázku energetické politiky.

V závěru tedy, lze říci, že veřejně-politická debata o jaderné energetice má dopad na politická rozhodnutí, změny v legislativě a ve strategiích v této oblasti, která vedou ke upevnění její pozice jako základu české energetiky. Její klíčovou rolí je informování veřejnosti a vytváření prostoru pro věcné návrhy a jejich kritiku. Veřejně-politická debata plní také svou roli v demokratickém procesu, který umožňuje střet různých aktérů a jejich postojů, jak bylo v práci představeno. Této debaty se tedy účastní různorodí aktéři, kteří plní jednotlivé role. Nicméně v České republice chybí pragmatický názorový proud, který by vyvažoval podporovatele a odpůrce jaderné energie a kriticky hodnotil jimi předložené argumenty.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Calla (2000). *O Calle*
(https://www.calla.cz/index.php?path=hl_stranka&php=5_ocalle.php, 16. 3. 2024).

Calla (2018a). *Důležité úkoly státní energetické koncepce mají až dva roky zpoždění* 9. 1. 2018
(https://calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2018&php=tz180109.php, 10. 4. 2024).

Calla (2018b). *Nejvyšší čas probudit se ze snů o jaderných reaktorech. Jde o energetickou bezpečnost i naše peněženky* 31. 1. 2018
(https://calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2018&php=tz180131.php, 1. 4. 2024).

Calla (2022). *Vláda spustila tendr na rozšíření Dukovan i bez slibovaných ekonomických analýz* 3. 3. 2022
(https://calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2022&php=tz220303.php, 3. 4. 2024).

Calla (2024). *Lepší podmínky pro obnovitelné zdroje a bezpečný odchod od uhlí chtějí obce, kraje, ministerstva, firmy i ekologické organizace* 7. 3. 2024
(https://www.calla.cz/index.php?path=hl_stranka/tiskovky/2024&php=tz240307.php, 16. 3. 2024).

Consilium Europa (2023). *Energetická unie*
(<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/energy-union/>, 12. 2. 2024).

Český statistický úřad (2024). *Výroba a spotřeba elektrické energie v Jihomoravském kraji v roce 2023* 1. 3. 2024 (<https://www.czso.cz/csu/xb/vyroba-a-spotreba-elektricke-energie-v-jihomoravskem-kraji-v-roce-2023>, 15. 3. 2024).

ČTK (2019a). *Česko a Slovensko by mohly řešit hlubinné jaderné úložiště společně, uvedl Pellegrini. ČT 24 30. 4. 2019*
(<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/cesko-a-slovensko-by-mohly-resit-hlubinne-jaderne-uloziste-spolecne-vedl-pellegrini-65901>, 3. 4. 2024).

ČTK (2019b). Jaderné bloky musíme stavět i za cenu porušení evropského práva, řekl Babiš. *IRozhlas* 16. 10. 2019 (https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jaderne-elektrany-cesko-stavba-babis_1910161129_zit, 16. 4. 2024).

ČTK (2019c). „Zaspali jsme.“ Babiš prosazuje expanzi jaderné energie, i kdyby měl porušit právo EU. *ČT24* 16. 10. 2019 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/zaspali-jsme-babis-prosazuje-expanzi-jaderne-energie-i-kdyby-mel-porusit-pravo-eu-58102>, 28. 3. 2024).

ČTK (2019d). Zábrany, kamery a prověrky. ČEZ posílí bezpečnost Temelína. *ČT24* 14. 2. 2024 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/zabrany-kamery-a-proverky-cez-posili-bezpecnost-temelina-67906>, 31. 3. 2024).

ČTK (2021a). Babišova vláda vyřadila z tendru na nový blok Dukovan ruský Rosatom. *Ekonomický deník* 19. 4. 2021 (<https://ekonomickydenik.cz/babisova-vlada-vyradila-z-tendru-na-novy-blok-dukovan-rusky-rosatom/>, 11. 4. 2024).

ČTK (2021b). ČEZ začal nabízet čistě jadernou elektřinu, smlouvu už podepsala velká stavební skupina. *Lidovky* 9. 4. 2021 (https://www.lidovky.cz/byznys/cez-zacal-nabizet-ciste-jadernou-elektřinu-dodavatele-uz-zelenou-energii-casto-nabizi-vetsinou-za-vy.A210409_091816_energetika_libs, 2. 4. 2024)

ČTK (2021c). Opozice kritizuje možnou účast ruského Rosatomu v tendru na dostavbu Dukovan. *Lidovky* 25. 3. 2021 (https://www.lidovky.cz/domov/opozice-kritizuje-moznou-ucast-ruskeho-rosatomu-v-tendru-na-dostavbu-dukovan.A210325_160141_ln_domov_lihem, 17. 4. 2024).

ČTK (2022a). Jádru a plyn jsou zelené zdroje energie, rozhodla Evropská komise. Rakousko hrozí žalobou. *E15* 2. 2. 2022 (<https://www.e15.cz/byznys/prumysl-a-energetika/jadro-a-plyn-jsou-zelene-zdroje-energie-rozhodla-evropska-komise-rakousko-hrozi-zalobou-1387367>, 9. 3. 2024).

ČTK (2022b). Plány na rozšiřování Temelína budí obavy na bavorské a rakouské straně hranice. *ČTK České noviny* 7. 11. 2022 (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2282261>, 3. 4. 2024).

ČTK (2023a). Brno chce být vytápěné z Dukovan. Teplo z jaderné elektrárny přivede potrubím. *ČT24* 29. 5. 2023 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/jihomoravsky-kraj/brno-chce-byt-vytapene-z-dukovan-teplo-z-jaderne-elektrarny-privede-potrubim-5712>, 15. 3. 2024).

ČTK (2023b). Horkovod z Temelína do Budějovic dodá ročně 750 TJ tepla, stál 1,69 mld. Kč. *České noviny* 18. 10. 2023 (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2428276>, 16. 3. 2024).

ČTK (2023c). Vláda schválila návrh, který má urychlit stavbu úložiště jaderného odpadu. *Seznam Zprávy* 11. 1. 2024 (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-vlada-schvalila-navrh-ktery-ma-urychlit-stavbu-uloziste-jaderneho-odpadu-223089>, 3. 4. 2024).

ČTK (2024a). Umístění úložiště jaderného odpadu bude schvalovat jen vláda, ne Parlament. *České noviny* 6. 2. 2024 (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2463284>, 3. 4. 2024).

ČTK (2024b). Vláda chce čtyři nové reaktory v Dukovanech, americký Westinghouse vyřadila. *Aktuálně* 31. 1. 2024 (<https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/vlada-chce-ctyri-nove-reaktory-v-dukovanech-americky-westing/r~e20cbf30c04311eeb7f0ac1f6b220ee8/>, 20. 3. 2024).

ČT24 (2009). ČEZ: Nová jaderná elektrárna v Dukovanech bude do roku 2035 19. 1. 2000 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/cez-nova-jaderna-elektrarna-v-dukovanech-bude-do-roku-2035-170509>, 20. 3. 2024).

ČT24 (2014). ČEZ zrušil tendr na dostavbu dvou bloků Temelína 10. 4. 2014 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/cez-zrusil-tendr-na-dostavbu-dvou-bloku-temelina-329539>, 26. 1. 2024).

ČT24 (2022). Vláda spustila tendr na stavbu nového jaderného bloku v Dukovanech 17. 3. 2022 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/vlada>

spustila-tendr-na-stavbu-noveho-jaderneho-bloku-v-dukovanech-22872, 3. 4. 2024).

ČT24 (2024). *Česko se brzy úplně zbaví závislosti na energetických surovinách z Ruska, prohlásil Fiala* 23. 1. 2024 (<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/cesko-se-brzy-uplne-zbavi-zavislosti-na-energetickych-surovinach-z-ruska-prohlasil-fiala-345240>, 13. 3. 2024).

Evropská komise (nedatováno). *Zelená dohoda pro Evropu* (https://czechia.representation.ec.europa.eu/strategie-priority/klicove-politiky-eu-pro-ceskou-republiku/zelena-dohoda-pro-ceskou-republiku_cs, 20. 3. 2024).

Chalupa, Š – Hanslian, D (2015). *Analýza větrné energetiky v ČR* (https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2015/03/analyza_vetrne_energetiky.pdf, 17. 3. 2024).

Greenpeace ČR (2019). *10 důvodů, proč jádro není řešení klimatické krize a ohrožuje transformaci energetiky* 11. 7. 2019 (<https://www.greenpeace.org/czech/clanek/3828/10-duvodu-proc-jadro-neni-reseni-klimaticke-krize-a-ohrozuje-transformaci-energetiky/>, 16. 3. 2024).

Greenpeace (2023). *Jak podat připomínky k Vnitrostátnímu plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu?* 23. 5. 2023 (<https://www.greenpeace.org/czech/clanek/18909/jak-podat-pripominky-k-vnitrostatnimu-planu-cr-v-oblasti-energetiky-a-klimatu/>, 1. 4. 2024).

Greenpeace (2024a). *Energetická revoluce* (<https://www.greenpeace.org/czech/zjisti-vic/energeticka-revoluce>, 16. 3. 2024).

Greenpeace (2024b). *Historie Greenpeace* (<https://www.greenpeace.org/czech/historie-greenpeace/>, 16. 3. 2024).

Greenpeace (2024c). *O Greenpeace* (<https://www.greenpeace.org/czech/o-greenpeace/>, 16. 3. 2024).

Greenpeace ČR – Hnutí DUHA (2021). *Energetická revoluce: Jak zajistit elektrinu, teplo a dopravu bez fosilních paliv*, s. 55.

Hanáček, J. (2022). Cesta z energetické krize vede přes jádro a obnovitelné zdroje. *Akademie věd České republiky* 2. 5. 2022 (<https://www.avcr.cz/cs/veda-a-vyzkum/matematika-fyzika-a-informatika/Cesta-z-energeticke-krize-vede-pres-jadro-a-obnovitelne-zdroje/>, 1. 4. 2024).

Hnutí DUHA (2016a). *Energetika* (<https://hnutiduha.cz/nase-prace/energetika>, 17. 3. 2024).

Hnutí DUHA (2016b). *Jaderné elektrárny* (<https://hnutiduha.cz/nase-prace/energetika/temata/jaderne-elektrarny>, 18. 3. 2024).

Hnutí DUHA (2016c). *O nás* (<https://hnutiduha.cz/o-nas>, 16. 3. 2024).

Hnutí DUHA (2018). *Nejvyšší čas probudit se ze snů o jaderných reaktorech. Jde o energetickou bezpečnost i naše peněženky* 31. 1. 2018 (<https://hnutiduha.cz/aktualne/nejvyssi-cas-probudit-se-ze-snu-o-jadernych-reaktorech-jde-o-energeticke-bezpecnost-i-nase>, 31. 3. 2024).

Hnutí DUHA (2020). *Jaderná energetika jako řešení klimatické krize nefunguje* 6. 10. 2020 (<https://hnutiduha.cz/aktualne/jaderna-energetika-jako-reseni-klimaticke-krize-nefunguje>, 31. 3. 2024).

Hocke, D. (2022). Kraj, ČEZ a ÚJV Řež zakládají Jihočeský jaderný park. Projekt má urychlit přípravu a zavádění malých modulárních reaktorů v České republice. *Jihočeský kraj* 30. 5. 2022 (<https://www.kraj-jihocesky.cz/cs/kraj-cez-ujv-rez-zakladaji-jihocesky-jaderny-park-projekt-ma-urychlit-pripravu-zavadeni-malych>, 16. 3. 2024).

Horáková, A. (2023). První český SMR Camp: malé modulární reaktory pod drobnohledem. *Skupina ČEZ* 28. 6. 2023 (<https://www.cez.cz/cs/promedia/tiskove-zpravy/prvni-cesky-smr-camp-male-modularni-reaktory-pod-drobnohledem-178688>, 3. 4. 2024).

Howlett, M., & Ramesh, M. (2003). *Studying Public Policy: Policy Cycles and Policy Subsystems*. Oxford University Press.

Hubingerová, L. (2024). Dukovany jsou klíč k energii a pracovním místům. *Region Vysočina* 27. 3. 2024 (<https://www.regionvysocina.cz/blog/dukovany-jsou-klic-k-energii-a-pracovnim-207314/>, 30. 3. 2024).

Jeřábek, J. (2020). Investice do nových jaderných bloků v době krize je riskantní podnik. *Greenpeace* 1. 4. 2020 (<https://www.greenpeace.org/czech/clanek/6181/investice-do-novych-jadernych-bloku-v-dobe-krize-je-riskantni-podnik/>, 1. 4. 2024).

Jihočeský kraj (2018). *Územní energetická koncepce Jihočeského kraje 2018-2043* (<https://www.kraj-jihocesky.cz/jihocesky-kraj/koncepcni-materialy#uzemni-energeticka-koncepce-jihoceskeho-kraje-2018-2043>, 15. 3. 2024).

Jihočeský kraj (2021). *Program rozvoje Jihočeského kraje na období 2021-2027* (<https://www.kraj-jihocesky.cz/sites/default/files/inline-files/2020/Program%20rozvoje%20Jiho%20C4%8Desk%C3%A9ho%20kraje%20na%20obdob%C3%AD%202021-2027.pdf>, 3. 4. 2024).

Jihomoravský kraj (2018). *Územní energetická koncepce Jihomoravského kraje 2018-2043* (<https://www.jmk.cz/content/8564>, 15. 3. 2024).

Jurcová, V (2024). Dohoda v EU: Jaderná energie označena za strategickou pro snížení emisí. *O Energetice* 10. 2. 2024 (<https://oenergetice.cz/energeticka-legislativa-eu/dohoda-v-eu-jaderna-energie-oznacena-za-strategickou-pro-snizeni-emisi>, 20. 3. 2024).

Klímová J. (2023). Daniel Beneš: ČEZ se může změnit. Kvůli novým jaderným blokům i konci uhelných elektráren. *IRozhlas* 7. 11. 2023 (https://www.irozhlaz.cz/ekonomika/daniel-benes-cez-penize-a-vliv-jaderne-elektrany-obnovitelne-zdroje_2311070900_vik, 27. 3. 2024).

Klímová, J. (2024). Otázky a odpovědi: Vláda chce závazné nabídky na čtyři velké jaderné bloky. *IRozhlas* 31. 1. 2024 (https://www.irozhlaz.cz/ekonomika/dukovany-cez-jaderna-elektrarna_2401312106_mst, 26. 3. 2024).

Konrádová, H. (2022). Přehled letošních šesti novel energetického zákona. *Zprávy a informace ČKAIT* 2. 11. 2022 (<https://zpravy.ckait.cz/vydani/2022-05/prehled-letosnich-sesti-novel-energetickeho-zakona/>, 13. 3. 2024).

Kraj Vysočina (2017). *Územní energetická koncepce. Aktualizace 2017-2042* (https://kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4116657, 15. 3. 2024).

Kraj Vysočina (2023a). *Osmnáct podpisů pod společným memorandem Kraje Vysočina a obcí o společném postupu při jednání o otázce potenciálního hlubinného úložiště jaderného odpadu* 1. 2. 2023 (<https://www.kr-vysocina.cz/osmnact-podpisu-pod-spolecnym-memorandem-kraje-vysocina-a-obci-o-spolecnem-postupu-pri-jednani-o-otazce-potencialniho-hlubinneho-uloziste-jaderneho-odpadu/d-4118221>, 3. 4. 2024).

Kraj Vysočina (2023b). *Výroční zpráva 2022* (Kraj Vysočina: Jihlava). https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4123365

Kraj Vysočina (2024a). *Dostavba Dukovan si vyžádá realizaci dočasných komunikací* 18. 3. 2024 (<https://www.kr-vysocina.cz/dostavba-dukovan-si-vyzada-realizaci-docasnych-komunikaci/d-4125507>, 25. 3. 2024).

Kraj Vysočina (2024b). *Premiér Petr Fiala diskutoval v Třebíči o dopadech dostavby Jaderné elektrárny Dukovany na region* 25. 3. 2024 (<https://www.kr-vysocina.cz/premier-petr-fiala-diskutoval-v-trebici-o-dopadech-dostavby-jaderne-elektrarny-dukovany-na-region/d-4125622>, 31. 3. 2024).

Krajský úřad Kraje Vysočina (2020). *Strategie rozvoje Kraje Vysočina* 8. 9. 2020 (https://kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4116666, 15. 3. 2024).

Krýžová, S. (2023). Den D pro Dukovany. Trojice zájemců podala své konečné nabídky. *Seznam Zprávy* 31. 10. 2023

(<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-firmy-den-d-pro-dukovany-zajemci-podavaji-sve-konecne-nabidky-239077>, 18. 3. 2024).

Kubátová, Z. (2023). Fialova vláda rozhoduje o energetické bezpečnosti. Hrozí náraz do zdi. *Seznam Zprávy* 28. 3. 2023 (<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-firmy-byznys-zachrana-podnikani-firem-cim-budeme-svitit-v-roce-2050-cesko-musi-splnit-cile-ktere-se-ale-vylucuji-228452>, 29. 3. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2010). *Státní energetická koncepce* 10. 5. 2010 (<https://www.mpo.cz/dokument5903.html>, 30. 1. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2014). *Státní energetická koncepce*. (Praha). <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52841/60959/636207/priloha006.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2019). *Aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem v ČR* (<https://www.mpo.cz/cz/energetika/nakladani-s-radioaktivnimi-odpady/aktualizace-koncepce-nakladani-s-radioaktivnimi-odpady-a-vyhorelym-jadernym-palivem-v-cr--251133/>, 1. 3. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2020). *Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu* 14. 1. 2020 (<https://www.mpo.cz/cz/energetika/strategicke-a-koncepcni-dokumenty/vnitrostatni-plan-ceske-republiky-v-oblasti-energetiky-a-klimatu--252016/>, 6. 2. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2021). *Zpráva o plnění nástrojů Státní energetické koncepce ČR do roku 2020* 3. 2. 2021 (<https://www.mpo.cz/assets/cz/energetika/statni-energeticka-politika/2021/2/Zprava-o-plneni-nastroju-SEK-do-roku-2020.pdf>, 11. 3. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2023). *Narizení vlády o státní energetické koncepci a o územní energetické koncepci* 12. 1. 2023 (<https://www.mpo.cz/cz/energetika/energeticka-legislativa/legislativa-cr/narizeni->

vlady-o-statni-energeticke-koncepci-a-o-uzemni-energeticke-koncepci--271961/, 13. 3. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2024a). *Aktualizace státní energetické koncepce* 7. 2. 2024 (<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/aktualizace-statni-energeticke-koncepce-sek--279668/>, 12. 2. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2024b). *Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem ČR (2019)* (<https://www.databaze-strategie.cz/cz/mpo/strategie/koncepce-nakladani-s-radioaktivnimi-odpady-a-vyhorelym-jadernym-palivem-v-ceske-republice-2019?typ=o>, 1. 3. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2024c). *Od roku 2022 se v Česku připojilo přes 100 tisíc solárních elektráren. Šlo o jeden ze slibů vlády* 10. 1. 2024 (<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/od-roku-2022-se-v-cesku-pripojilo-pres-100-tisic-solarnich-elektraren--slo-o-jeden-ze-slibu-vlady--279121/>, 17. 4. 2024).

Ministerstvo průmyslu a obchodu – Ministerstvo financí (2015). *Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v České republice*. <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54251/61936/640148/priloha001.pdf>

Ministerstvo zahraničních věcí (2015). *Premiér Sobotka: Energetická unie je důležitá pro energetickou bezpečnost EU* 17. 7. 2015 (https://mzv.gov.cz/representation_brussels/cz/udalosti_a_media/premier_sobotk_a_vytvoreni_energeticke.html, 27. 3. 2024).

Munzer, V. (2022). Neschopnost vlád Andreje Babiše zajistit energetickou bezpečnost ČR je šokující. Následkům nyní čelíme všichni. *ODS* 13. 5. 2022 (<https://www.ods.cz/clanek/22722-neschopnost-vlad-andreje-babise-zajistit-energetickou-bezpecnost-cr-je-sokujici-nasledkum-nyni-celime-vsichni>, 30. 3. 2024).

Nechceme úložiště (2024a). *Platforma proti trvalému úložišti chce jednat s premiérem Babišem* (<https://www.nehcemeuloziste.cz/cs/aktuality/platforma-proti-trvalemulozisti-chce-jednat-s-premierem-babisem.html>, 3. 4. 2024).

Nechceme úložiště (2024b). *Použití peněz u jaderného účtu určuje atomový zákon* (<https://www.nehcemeuloziste.cz/cs/aktuality/pouziti-penez-z-jaderneho-uctu-urcuje-atomovy-zakon.html>, 1. 3. 2024).

Nuclear Energy Conference (2022). *České jaderné plány v nestabilních časech* 1. 11. 2022 (<https://jadernaenergetika.eu/index.php/cs/panelova-debata>, 16. 3. 2024).

Ochvatová, J. (2023). Klimatický summit COP28 podpořil jadernou energetiku. *oEnergetice* 11. 12. 2023 (<https://oenergetice.cz/rychle-zpravy/klimaticky-summit-cop28-podporil-jadernou-energetiku>, 30. 3. 2024).

Osouch, M. (2023). Dostavba Dukovan pozvedne celý skomírající region, spočítali experti. *iDnes Zpravodajství* 27. 10. 2023 (https://www.idnes.cz/brno/zpravy/dostavba-dukovany-dopad-region-pozitiva-ekonomika.A231026_756647_brno-zpravy_mos1, 25. 3. 2024).

Oulehlová, E. (2023). *Zápis z jednání Komise Rady Kraje Vysočina pro výstavbu nového jaderného zdroje v lokalitě Dukovany č. 2/2023 konaného dne 22. 11. 2023* 4. 12. 2023 (https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4124089, 31. 3. 2024).

Perknerová, K. (2022). Energetickou bezpečnost nelze vyčíslit penězi, říká Martin Kuba. *Deník* 15. 9. 2022 (https://www.denik.cz/z_domova/martin-kuba-energeticka-bezpecnost-20220915.html, 31. 3. 2024).

Rada Evropské unie (2024). *Zelená dohoda pro Evropu* 19, 3, 2024 (<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/>, 20. 3. 2024).

Říhová, I. (2021). Úložiště i nový blok. Kraj jednal na jaderné elektrárně v Dukovanech. *Třebíčský deník* 14. 5. 2021 (https://trebicky.denik.cz/zpravy_region/uloziste-i-novy-blok-kraj-jednal-na-jaderne-elektrarne-v-dukovanech-20210514.html, 31. 3. 2024).

Schreier, M. (2023). Tři dekády energetiky v ČEZ. Bezemisní zdroje posílily na 63 %, uhlí kleslo na 30 %. *All for Power* 9. 1. 2000

(<https://allforpower.cz/aktuality/tri-dekady-energetiky-v-cez-bezemisni-zdroje-posilily-na-63-uhli-kleslo-na-30-670>, 2. 4. 2024).

Sequens, E. (2019). Jaderná energetika není řešením klimatické krize, jak říká vláda. *Temelín* (<https://temelin.cz/aktuality/energeticka-politika/jaderna-energetika-neni-remenim-klimaticke-krize-jak-rika-vlada>, 25. 3. 2024).

Sequens, E (2024). Radioaktivní odpad: Kam s ním?. *Calla* 28. 2. 2024 (https://www.calla.cz/data/energetika/ostatni/infolist_Kam_s_nim_web.pdf, 3. 4. 2024).

Sklenář, O. (2020). K otázce výstavby nového jaderného bloku v Dukovanech. *oEnergetice* 9. 7. 2020 (<https://oenergetice.cz/nazory/k-otazce-vystavby-noveho-jaderneho-bloku-dukovanech>, 6. 2. 2024).

Skupina ČEZ (2024a). *Budoucnost energetiky v ČR* (<https://www.cez.cz/cs/nove-jaderne-zdroje/budoucnost-energetiky-v-cr>, 1. 4. 2024).

Skupina ČEZ (2024b). *Jaderná bezpečnost* (<https://www.cez.cz/cs/o-cez/cez/bezpecnost/jaderna-bezpecnost>, 30. 3. 2024).

Skupina ČEZ (2024c). *O projektu* (<https://www.cez.cz/nextcez/cs/nove-jaderne-zdroje/elektrarna-dukovany-ii/o-projektu>, 10. 3. 2024).

Skupina ČEZ (2024d). *O společnosti* (<https://www.cez.cz/cs/o-cez/profil-cez>, 14. 3. 2024).

Skupina ČEZ (2024e). *Realita a mýty o jaderné energii* (<https://www.cez.cz/cs/o-cez/vyrobnizdroje/jaderna-energetika/jaderna-energetika-v-ceske-republice/realita-a-myty-o-jaderne-energii>, 14. 3. 2024).

Skupina ČEZ (2024f). *Struktura akcionářů* (<https://www.cez.cz/cs/o-cez/cez/akcionari>, 14. 3. 2024).

Solární asociace (nedatováno). *Solární rok 2023: Česko se opět řadí mezi „gigawattové“ země, na významu nabývají střední a velké elektrárny* (<https://www.solarniasociace.cz/solarni-rok-2023-cesko-se-opet-radi-mezi->

gigawattové zeme na významu nabývají střední a velké elektrárny-2/, 15. 4. 2024).

Správa úložišť radioaktivních úložišť (2024a). *Prezident podepsal zákon o úložišti* 21. 2. 2024 (<https://www.surao.cz/prezident-podepsal-zakon-o-ulozisti/>, 3. 4. 2024).

Správa úložišť radioaktivních úložišť (2024b). *Představení SÚRAO* (https://www.surao.cz/wp-content/uploads/2023/01/presskit_2023_surao.pdf, 29. 2. 2024).

Sunsay, R. (2012). The importance of public debate in democratic regimes. *European Scientific Journal* 8 (9), s. 34-45.

Tichý, P. (2020). Jaderná elektrárna Dukovany proměnila Jihomoravský kraj i Vysočinu. A názorově dělí společnost. *Český rozhlas Brno* 4. 6. 2020 (<https://brno.rozhlas.cz/jaderna-elektrarna-dukovany-promenila-jihomoravsky-kraj-i-vysocinu-a-nazorove-8218974>, 15. 3. 2024).

Vláda České republiky (2014). *Komentář premiéra Bohuslava Sobotky k jaderné elektrárně Temelín* 10. 4. 2014 (<https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/komentar-premiera-bohuslava-sobotky-k-jaderne-elektrarne-temelin-117544/>, 3. 4. 2024).

Vláda České republiky (2014b). *Projev premiéra Sobotky na Evropském jaderném fóru* 16. 6. 2014 (<https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/projev-premiera-sobotky-na-evropskem-jadernem-foru-119956>, 7. 3. 2024).

Vláda České republiky (2017). *Vláda Bohuslava Sobotky* 9. 11. 2017 (https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-bohuslava-sobotky-2014_2017-160956/#, 6. 3. 2024).

Vláda České republiky (2018a). *Premiér jednal s americkým ministrem energetiky o jaderné energii i zemním plynu* 14. 11. 2018 (<https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-andrej-babis-jednal-s-americkym-ministrem-energetiky-o-jaderne-energii-i-zemnim-plynu-169872/>, 29. 3. 2024).

Vláda České republiky (2018b). *Programové prohlášení* 27. 6. 2018 (<https://vlada.gov.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>, 9. 3. 2024).

Vláda České republiky (2024a). *Jozef Síkela* (<https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/jozef-sikela-191695/>, 11. 3. 2024).

Vláda České republiky (2024b). *Premiér Fiala: ČR je v rozvoji jaderné energetiky aktivním hráčem, který má co nabídnout* 21. 3. 2024 (<https://vlada.gov.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-fiala-cr-je-v-rozvoji-jaderne-energetiky-aktivnim-hracem--ktery-ma-co-nabidnout-212592/>, 30. 3. 2024).

Vláda České republiky (2024c). *Projev premiéra Petra Fialy z Národní konference Efektivní energetika* 23. 1. 2024 (<https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/projev-premiera-petra-fialy-z-narodni-konference-efektivni-energetika--211582/>, 29. 3. 2024).

Vondrouš D. (2017). *Jak se vypořádat s důsledky jaderné energetiky* (Praha: Zelený kruh).

Vondrouš, D. (2018). *Nové jaderné reaktory nejsou řešením. Zelený kruh* (https://www.zelenykruh.cz/wp-content/uploads/2018/12/Stanovisko-ZK_Nove-jaderne-reaktory-nejsou-reseni.pdf, 19. 3. 2024).

Zachová, A. (2020). *Jak premiér Babiš neprosadil jádro jako zelený zdroj energie. Euractiv* 29. 4. 2020 (<https://euractiv.cz/section/energetika/opinion/jak-premier-babis-neprosadil-jadro-jako-zeleny-zdroj-energie/>, 9. 3. 2024).

Zákon č. 263/2016 Sb., *atomový zákon*.

Zákon č. 53/2024 Sb., *Zákon o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu*.

Zelený kruh (nedatováno). *O nás* (<https://zelenykruh.cz/o-nas/kdo-jsme/>, 18. 3. 2024).

Zelený kruh – Klimatická koalice (2022). *Nadechnutí 2022. Zpráva o průběhu konference* (<https://zelenykruh.cz/nadechnuti-2022-konference-environmentalnich-organizaci/>, 2. 4. 2024).

Zindulková, K. (2022). Energetická chudoba v Česku. *Asociace pro mezinárodní otázky* (https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2022/11/Factsheet_energeticka_chudoba_final.pdf, 15. 4. 2024).

Žižka, J. (2019). Martin Kuba, energetický expert ODS: Smlouva státu s firmou ČEZ je zbytečný úhybný manévr. *All for Power* 18. 10. 2019 (<https://allforpower.cz/jaderna-energetika/martin-kuba-energeticky-expert-ods-smlouva-statu-s-firmou-cez-je-zbytecny-uhybny-manevr-43>, 31. 3. 2024).

7 RESUMÉ

In this thesis I focus on a public policy debate about nuclear energy in the Czech republic. I mainly focus on the period of years 2014–2024.

I divide the thesis into three parts. In the first one I define the terms of public policy debate, actors and arenas. In this part I also name the main actors that I choose. The second part analyses of the current form of public policy in this area. Last chapter of this thesis presents the analysis of the debate between state, ČEZ, concerned regions and environmental interests group – Greenpeace, Hnutí Duha a Calla.

My thesis showed who are the actors of this debate and what their interests are. Also demonstrate their opinion on further development of nuclear energy and its influence on this policy in future.